

kehitys utveckling

JOULUKUU 4.2016

MAANSA OMISTAJA

Ruandan kansanmurhasta selvinneet
lesket ja heidän tyttärensä jatkavat
taistelua maa-oikeuksistaan.

Svalbardin siemenholvissa Norjan Huippuvuorilla varastoidaan varmuuskopiot lähes kaikkien maailman viljelykasvien siemenistä. Vuorten uumeniin kaivettujen säilytyskammioiden on määrä kestää maanjäristys, ydinräjähdys ja ilmastomuutoksen seuraukset.

KUVA CHRISTOFFER HJALMARSSON

KUVA LISA TAKALA

Heinäkuussa 2015 vantaalainen **Koko Hubara** palasi pyöräretkeltään tyttärensä kanssa. Hän avasi tietokoneensa kotonaan Helsingissä ja järkyttyi. Perussuomalaisten kansanedustaja **Olli Immonen** oli kirjoittanut Facebook-sivullaan, että monikulttuurisuus on painajainen, joka pitää kukistaa. *Minä olen unelma*, Hubara vastasi *Ruskeat Tytöt* -blogissaan.

S. 38

4 MAAILMAN MAKASIINI

11 PÄÄKIRJOITUS

12 RUANDA: NAISET TAISTELEVAT MAISTAAN
Kansanmurhan lesket ja uhrien tyttäret kamppailevat oikeudesta viljellä maitaan. Maakiistoja ratkaistaan ja sovitellaan yhteisöissä suomalaisten tuella.

17 KESKUSTELU RUOKATURVASTA KUULUU KAIKILLE
Tärkeintä ei ole kysyä, miten maailma ruokitaan vaan keiden maailma ja miksi, kirjoittaa **Laura Kihlström**.

18 SILTA, SÄHKÖ VAI PUHDAS VESI?
Espoonlahden lukion oppilaat pohtivat, mistä vaihtoehdosta kehitykseen kylä hyötyy eniten. Uusi opetussuunnitelma korostaa kouluissa globaalikasvatusta.

22 IKIROUDAN SUOJASSA

Norjan Huippuvuorille on varastoitu yli 880 000 siemenäytettä eri ruokakasvilajikkeista. Ne turvaavat monimuotoisen ruoantuotannon myös tulevaisuudessa.

26 MALAWI: OKLAR GRUVDRIFT
Malawi satsar på att locka investerare till gruvindustrin, men liksom i många andra afrikanska länder har det lett till sociala konflikter.

28 NEPAL: KATHMANDU NOUSEE
Nepalin pääkaupunkia jälleenrakennetaan kiivaasti vuoden 2015 maanjäristyksen jäljiltä.

38 AINA VÄHÄN ARVOTON
Koko Hubara perusti blogin kaltaisilleen ei-valkoisille suomalaisille. Myös valkoiset löysivät blogin, ihastuivat ja kauhistuivat.

42 PINNALLA
Kehitysmaiden säälaitokset tarvitsevat nykyaikaista teknologiaa ja osaamista, jotta ne voisivat varautua ilmastomuutokseen.

44 VAPAALLA
Afrikan catwalkeilla esitellään muotia maailmalla. Palestiinalaiset joutuvat selailemaan älypuhelimiaan 2G-verkossa.

48 SUOMI TEKEE

49 SUOMI TUKEE

50 TULIAISET
Heidi Isohanni oppi avustustyössä, että itseltään ei saa vaatia liikaa.

51 SARJAKUVA

KANNEN KUVA SAKARI PIIPPO

Mittava urakka

Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 asetti maailmalle yli 200 indikaattoria, joiden avulla tavoitteiden toteutumista seurataan. Kaikkea tarvittavaa tietoa ei vielä löydy edes Suomesta.

YK:N KESTÄVÄN KEHITYKSEN tavoitteet ovat kunnianhimoinen saavutus maailman poliittisilta päättäjiltä. Agenda 2030 -toimintaohjelma sisältää 17 tavoitetta ja 169 alatavoitetta, joiden edistymistä seurataan 230 indikaattorilla vuosittain.

Indikaattorien määrä on herättänyt epäilyksiä siitä, vesittääkö valtava mittausurakka koko toimintaohjelman. Tällä hetkellä vain joka toiseen globaaliin indikaattoriin löytyy säännöllisesti kerättyä tietoa. Muissa arviointia vaikeuttaa esimerkiksi se, ettei kattavaa tietoa saa yhtäläisesti eri puolilta maailmaa.

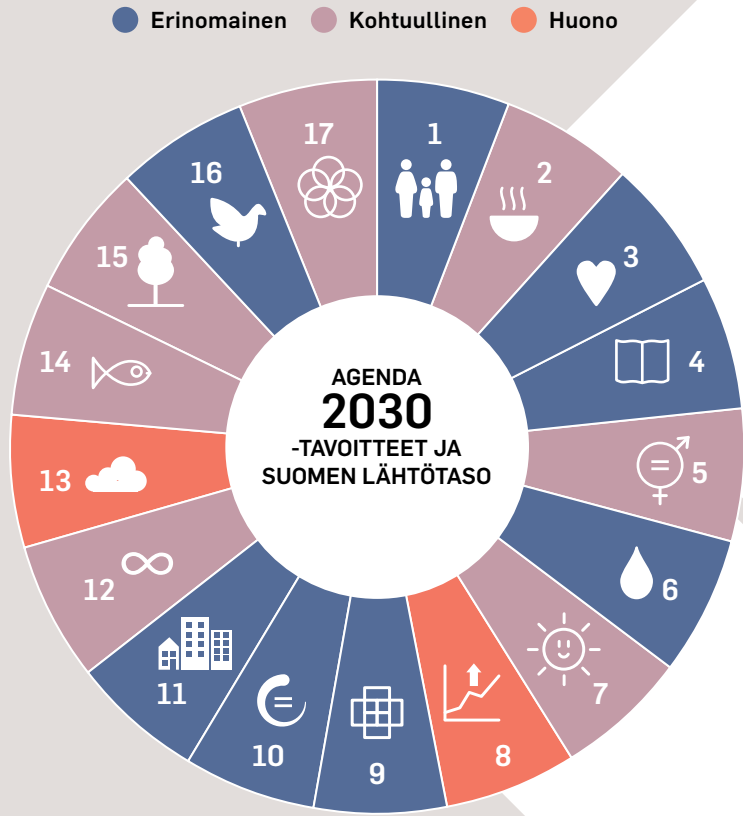
On selvää, että kehitysmaat tarvitsevat lisää tukea tavoitteiden seurantaan. Kaikkea tilastoja ei tosin löydy edes teollisuusmaista. Uutta tietoa tarvitaan etenkin teollisuusmaiden ympäristö- ja sosiaali-tilastoihin, taloustilastoissa tarve on pienempi.

”Suomessa tilastointi on hyvin kehittyntä. Silti Suomessakin tieto on suoraan saatavilla noin 40 prosentista globaali-indikaattoreita. 40 prosentin osalta tieto on kohtuullisella vaivalla kaivettavissa esiin. Viidenneksen osalta tietojen saataavuutta ei vielä osata arvioida”, kertoo ulkoministeriön vastuuvirkamies **Sami Pirkkala**, joka koordinoi Agenda 2030:n kansallista toteuttamista.

Globaalien indikaattorien avulla seurataan, kuinka YK:n kestävän kehi-

tyksen tavoitteet etenevät. Tavoitteiden toteuttaminen riippuu kuitenkin valtioista, joilla on omat kansalliset indikaattorinsa. Suomi on mitannut kestävää kehitystään 39 kansallisella indikaattorilla, jotka nyt päivitetään.

”Oleellista olisi löytää sellaisia indikaattoreita, jotka kuvaavat muutosta kestävän kehityksen kannalta kriittisissä kysymyksissä ja jotka kytkeytyisivät useampaan kuin yhteen tavoitteeseen. Indikaattorien määrää tärkeämpää on varmistaa, että kerätyllä tiedolla on todellinen kytkös poliittiseen päätöksen-tekoon”, Pirkkala toteaa.

- 1. Ei köyhyyttä
- 2. Ei nälkää
- 3. Terveysttä ja hyvinvointia
- 4. Hyvä koulutus
- 5. Sukupuolten tasa-arvo
- 6. Puhdas vesi ja sanitaatio
- 7. Edullista ja puhdasta energiaa
- 8. Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua
- 9. Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

- 10. Eriarvoisuuden vähentäminen
- 11. Kestävät kaupungit ja yhteisöt
- 12. Vastuullista kuluttamista
- 13. Ilmastotekoja
- 14. Vedenalainen elämä
- 15. Maanpäällinen elämä
- 16. Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta
- 17. Yhteistyö ja kumppanuus

”INDIKAATTORIEN MÄÄRÄÄ TÄRKEÄMPÄÄ ON VARMISTAA, ETTÄ KERÄTYLLÄ TIEDOLLA ON TODELLINEN KYTKÖS POLIITTISEEN PÄÄTÖKSENTEKOON.”

AGENDA 2030

- Kestävän kehityksen toimintaohjelma, joka astui voimaan vuoden 2016 alussa.
- Tuo yhteen YK:n vuosituhattavoitteiden ja Rion ympäristökokoukseen pohjautuvan kestävän kehityksen toimintaohjelmat.
- Agendan tavoite on poistaa äärimmäinen köyhyys ja kääntää globaali kehitys uralle, joka huomioi maapallon kantokyvyn.
- Sisältää 17 tavoitetta ja 169 alatavoitetta, joiden edistystä mitataan maailmanlaajuisilla ja kansallisilla indikaattoreilla vuoteen 2030 saakka.
- Koskee yhtäläisesti kaikkia maita.
- Tavoitteiden toteutumista seurataan YK:n kestävän kehityksen korkean tason poliittisessa foorumissa.
- Suomessa päävastuu toimeenpanosta on valtioneuvoston kanslialla.

LISÄÄ MITTAREITA

Kestävän kehityksen tavoitteet velvoittavat valtioita toimiin sekä rajojensa sisä- että ulkopuolella, sillä vastuu tavoitteiden saavuttamisesta on yhteinen. Suomi toteuttaa globaalia ulottuvuutta muiden muassa kehityspoliitiikkansa painopistealueilla. Näitä ovat naisten ja tyttöjen oikeudet, kehitysmaiden talouskasvu ja työpaikat, demokratiakehitys sekä ruokaturva, vesi, energia ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Suomen kansallisista indikaattoreista globaaliin ulottuvuuteen kytkeytyy tois- taiseksi vain yksi: kehitysyhteistyön osuus bruttokansantulosta, jossa tavoite on 0,7 prosenttia.

Lisää mittareita on kuitenkin työn alla, Pirkkala lupaa.

Virallisen kehitysavun osuus kehitys- maihin suuntautuvasta kokonaisrahoituk- sesta vähenee ja yksityisen rahoituksen merkitys kasvaa. Myös rahoituksen mu- tosta pitäisi pystyä mittaamaan kansalli- sella tasolla. Lisäksi olisi tärkeää arvioida tuotanto- ja arvoketjujen vastuullisuutta. Indikaattorien löytäminen näihin ei kui- tenkaan ole yksinkertaista.

EIJA PALOSUO

Kirjoittaja on tiedottaja ulkoministeriön kehitysviestinnän yksikössä.

TERVEYS

JOKA KYMMENES LAPSI VASTUSTUSKYKYINEN AIDSILLE

TUOREEN tutkimuksen mukaan osa lapsista näyttää kehittävän vastustus- kyvyn aidsille. Oxfordin yliopiston tutkijat kävivät läpi 170 eteläafrikka- laista ilman hoitoa jäänyttä lasta, jotka kantoivat hi-virusta. Joka kym- menennen lapsen immuunijärjestel- mä jatkoi toimintaansa normaalisti,

joten virus ei kehittynyt aidsiksi.

Normaalisti hi-virus lamaannut- taa elimistön puolustusjärjestelmän, mikä johtaa aidsiin. Hoitamattoma- na aids tappaa noin 60 prosenttia lapsista 2,5 vuoden kuluessa. Tulos saattaa auttaa kehittämään uusia hoitoja aidsiin.

AGENDA 2030

Kymmenvuotiaat tytöt avainasemassa

PAKKOAVIOLIITOT, lapsityövoiman käyttö, sukuelinten silpominen ja muut tyttöjen oikeuksia heikentävät käytännöt uhkaavat Agenda 2030 -tavoitteiden saavuttamista, varoittaa YK:n väestörahoisto UNFPA *The State of the World Population 2016* -rapor- tissaan.

Agenda 2030 -toimintaohjelma määrit- tää maailmalle tavoitteet vuoteen 2030. Se tähtää tasa-arvoiseen kehitykseen, jossa ke-

tään ei jätetä jälkeen. Jos tämän päivän kymmenvuotialta tytöiltä poistetaan kah- litsevat esteet, tavoitteiden saavuttaminen on todennäköisempää.

Yhdeksän kymmenestä kymmenvuo- tiaasta työstä elää kehitysmaissa. Heidän elämänsä on käännekohtassa ennen teini- ikää. 16 miljoonaa 6–11-vuotiaasta tyttöä ei pääse kouluun, ja joka päivä 47 000 tyttöä avioituu alle 18-vuotiaana.

RUOKAVALIO

RUOKAKRIISI LISÄSI ROSKARUOAN KULUTUSTA

VUONNA 2007 alkanut talous- ja ruokakriisi vaikutti erityisesti köyhien maiden kansalais- ten ruokavalioon, selviää kehitystutkimuslai- tos Institute of Development Studiesin ja kehi- tussyhteistyöjärjestö Oxfamin tutkimuksesta.

Paikoin ruoan maailmanmarkkinahinnat jopa kaksinkertaistuivat.

Tutkimus kymmenestä valtiosta osoit- taa, että erityisesti matalan tulotason maissa kansalaiset suosivat halpaa ja nopeasti val-

mistettua ruokaa, jossa on paljon rasvaa, suolaa ja sokeria.

Köyhät vanhemmat joutuivat tekemään pitkiä työpäiviä ja matkustamaan työn pe- rässä, mikä vaikutti perheiden ruokavalioon. Myös halpa hinta ja laaja markkinointi lisä- sivät roskaruoan kulutusta. Perheet tinkivät monipuolisesta ruoasta, sillä vähenevillä rahoilla oli hankittava enemmän ruokaa ja kaloreita.

COSTA RICA

ILMASTO
HAASTAA KAHVIN

VUONNA 2013 Keski-Amerikan il-
masto lämpeni ja kahviruosteeksi kut-
suttu sienitauti levisi. Costa Rica jou-
tui naapurimaiden tavoin julistamaan
kansallisen hätätilan.
Nyt Costa Rica sopeuttaa kahvin-
tuotantoaan ilmastonmuutokseen ke-
hittämällä kestävämpiä kahvilajikkei-
ta, parantamalla viljelytekniikkaa ja
lannoitteita sekä istuttamalla banaa-
nikasveja ja puita kahvipensaiden var-
joiksi. Myös suomalaiset juovat costa-
ricalaista kahvia. (IPS)

VÄESTÖ

Yksinhuolto
yleistyy

MAAILMAN 2,3 miljardista lapsesta
joka seitsemäs eli 320 miljoonaa elää
yksinhuoltajaperheessä. Useimmiten
huoltaja on äiti.
Aiemmin yksinhuoltajuuden pääsyy
oli toisen vanhemman kuolema, nykyi-
sin vanhempien ero. Myös vahingossa
alkanut raskaus tai päätös hankkia lapsi
yksin voi johtaa yksinhuoltajuuteen.
Alle kymmenesosa lapsista elää
yhden vanhemman kanssa yli 30 maas-
sa, joita ovat muiden muassa Kiina, In-
tia, Indonesia, Israel, Jordania ja Turkki.
Reilussa 30 maassa yli neljäsosa
lapsista elää yksinhuoltajaperheissä.
Ryhmä koostuu kehitysmaista, poikke-
uksina Latvia (31 prosenttia) ja Yhdys-
vallat (28). Tilastoa johtaa Etelä-Afrikka,
jossa 40 prosenttia lapsista elää äitinsä
ja neljä prosenttia isänsä kanssa. (IPS)

TASA-ARVO

Naisjohtajat vähissä

Afrikan Joyce Banda (vas.) kausi päättyi 2014, mutta Liberian Ellen Johnson Sirleaf hallitsee yhä.

KUN BRASILIAN presidentti **Dilma Rouseff**
hylytettiin taloussotkujen vuoksi viime touko-
kuussa, naispuolisten valtion tai hallitusten joh-
tajien luku laski 16:een.
Maailman pääministereistä on naisia viisi
ja valtioiden johtajista seitsemän prosenttia.
Parlamenteissa naisten osuus on 23 prosenttia.
Tätä vauhtia parlamenttien tasapainottaminen
vie 50 vuotta, YK:n tasa-arvojärjestöstä
UN Womenista kerrotaan. YK tavoittelee suku-
puolten tasa-arvoista edustusta politiikassa. (IPS)

LÄNSIRANTA

PAKOLAISUUS
PERIYTYY

ENSI VUONNA on kulunut puoli vuosisataa
kuuden päivän sodasta, jossa Israel miehitti
Länsirannan. Palestiinalaisalueella on
nykyisin 19 pakolaisleiriä, joissa on lähes
200 000 asukasta.
Aidan leiri perustettiin vuonna 1950.
Sen ensimmäiset asukkaat tulivat läntisen
Jerusalem ja Hebronin kylistä, jotka tu-
hottiin Israelin syntymänsä 1948.
”Karkotetut perheet lukitsivat kotinsa
ja kuvittelivat palaavansa pian. Sitä päivää
odotamme edelleen”, sanoo Aidan leirissä
syntynyt **Mohammed Alazza**, 26, jonka
isovanhemmat tulivat Beit Jibreenistä.

ETELÄ-AFRIKKA

KAIVOS SUOJELU-
ALUEELLE

VIRANOMAISTEN päätös sallia
hiilikaivos suojellulle vesistöalu-
eelle kummastuttaa Etelä-Afri-
kassa, joka kärsii historiansa pa-
himpiin kuuluvasta kuivuudesta.
Yzermynin maanalainen
hiilikaivos tulee suurten Vaal-,
Tugela- ja Pongolajokien valuma-
alueelle Mpumalangan maakun-
taan Mabolan suojellulle kosteik-
koalueelle. Se sijaitsee 250 kilo-
metriä Johannesburgista lou-
naaseen. Valuma-alue kuuluu
strategisiin vesilähteisiin, ja lä-
histöllä on useita luonnonsuoje-
lualueita. Kaivoksen omistaa
intialainen yhtiö Atha-Africa.
Louhinnan salliminen suo-
jelualueella on ennakkotapaus,
joka voi innostaa muutkin yhtiöt
haluamaan samaa, varoittaa
Maailman luonnonsäätiön WWF:n
Etelä-Afrikan osastopäällikkö
Angus Burns. (IPS)

Aidan palestiinalaisleiri Länsirannalla rajoittuu Israelin pystyttämään ”turvamuuriin”, joka on kahdeksan metriä korkea.

Aida sijaitsee Betlehemin pohjoispuolella
Israelin pystyttämän ”turvamuurin” vieressä.
Aidassa asuu noin 5 000 YK:n rekisteröi-
mää pakolaista. Heistä 3 000 on lapsia. Tilat
ovat ahtaat. Sen lisäksi pakolaiset kärsivät
muiden muassa työttömyydestä, ruokapulas-
ta ja Israelin armeijan tarkastuksista. (IPS)

VÄESTÖ

Tuplaajat ja kutistujat

Malawilainen Manes Feston synnytti tienvarressa kolmoset, joista vain yksi jäi eloon.

Väestön tuplaajiin kuuluu pää-
asiassa Afrikan maita, Irak ja Pales-
tiinalaisalue. Nykyisin tuplaajat
kattavat kymmenesosan maailman
ihmisistä, mutta vuonna 2050 tup-
laajavaltioissa asuu 18 prosenttia
maapallon kymmenestä miljardista
ihmisestä.
Nigeriin povataan peräti 250
prosentin väestönkasvua. Sambia,
Angola, Uganda ja Mali yltävät 150
prosentin kasvuun.
Kutistuvissa valtioissa asuu nyt vajaa kol-
mannes ihmisistä, vuonna 2050 enää viiden-
nes. Prosentissa kato on suurin Bulgarias-
sa (27), Romaniassa (22), Ukrainassa (21) ja
Moldovassa (20). (IPS)

AFRIKKA

Puhtia pavuista

”**ILMAN** palkokasveja nainen ei voi kutsua
itseään perheenäidiksi, koska hän ei pysty
ruokkimaan pesuettaan kunnolla”, zimbab-
welainen **Elizabeth Mpofu** sanoo.
Eteläistä Afrikkaa koettelee kuivuus,
mutta Mpofu sai silti talteen 150 kiloa kuivat-
tuja papuja tänä vuonna. Se on paljon vähem-
män kuin tavanomainen sato mutta rikastut-
taa kolmilapsisen perheen ruokavaliota.
YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestöllä
FAOlla on kuusi palkokasvien erikoislähet-
tilästä Afrikassa, ja Mpofu on yksi heistä.
YK on julistanut vuoden 2016 palkokasvien
vuodeksi.
Pavut, linssit ja herneet sisältävät
runsaasti proteiinia ja kestävät kuivuutta.
Ne voivat olla pelastus Afrikalle. Saharan
eteläpuolisessa Afrikassa miltei joka neljäs
asukas on aliravittu ja varsinkin pikkulapset
kärsivät kasville välttämättömien ravin-
teiden puutteesta. (IPS)

KAUPUNGIT

UUSI URBAANI AGENDA

UUSI URBAANI agenda -julistus hyväksyttiin
YK:n kestävä kaupunkikehityksen konferens-
sissa Habitat III:ssa Ecuadorin Quitossa loka-
kuussa. Julistus ohjaa kestävästä kaupungistu-
mista. Myös infrastruktuurin rahoitus kehitys-
maiden kasvavissa kaupungeissa pohditutti.
Julkistalouden tulisi saada nykyistä suu-
rempi hyöty maan arvon noususta, joka on
seurausta infrastruktuurin paranemisesta
ja maankäytön sääntöjen muutoksesta,
Yleisamerikkalaisen kehityspankin (IDB)
Andrés Blanco ehdotti.
”Nykyisin valtio ja kunta maksavat kulut.
Hyödyt menevät yksityisille maanomistajille.”
Brasilialaisessa kaupungissa maan arvo
nousee 11:llä Yhdysvaltain dollarilla, jos vesi-
johtojen rakentamiseen sijoitetaan yksi dol-
lari neliometriä kohden, IDB:n tutkimukset
osoittavat. Quitossa maa-alueen siirtyminen
kaavoituksessa maalta kaupunkiin lisäsi sen
arvoa 400 prosentilla. (IPS)

OIKEUS

MAAKAAPPARIT
HAAGIIN

KANSAINVÄLINEN rikustuomioistu-
in ICC keskittyy ympäristötuhoihin
ja maakaappauksiin. Kehitysmaissa
on luovutettu maata sijoittajille lähes
Saksan pinta-alan verran 2000-luvulla.
ICC:n linjaus voi merkitä hyviä
uutisia sadoilletuhansille maakaap-
pausten uhreille Kambodžassa.
Global Diligence -asianajotoimisto on
jo nostanut ICC:ssä kanteen kymme-
nen kambodžalaisen puolesta. (IPS)

TYÖ

Tulevaisuus
maalla

TYÖTÄ Afrikan nuorille -hankkeessa
tavoitellaan kahdeksaa miljoonaa
maalousalan työpaikkaa viidessä
vuodessa. Hanketta luotsaavat Afrikan
kehityspankki ja International Institute
of Tropical Agriculture, joka on troop-
piseen maanviljelyyn erikoistunut
kansainvälinen tutkimuslaitos.
Vuonna 2014 nuorten työttömyys-
aste oli Etelä-Afrikassa 51 prosenttia,
Namibiassa 40 ja Algeriassa 28 pro-
senttia. Monella nuorella ei ole sovel-
tuvaa koulutusta, joten he eivät pysty
kilpailemaan työpaikoista. (IPS)

KALASTUS

DIGIVAHTI SEURAA

GLOBAL FISHING WATCH -nettiso-
vellus kertoo kalastusalueiden sijainnit
kolmen päivän viiveellä. Sen toivotaan
suitsivan luvaton pyyntiä kehitys-
maiden vesillä.
SkyTruth -järjestön sovellus on
hyödyntänyt alusten automaattista
tunnistusjärjestelmää (AIS) vuodesta
2012 alkaen. (IPS)

TEKSTI TIINA KIRKAS GRAFIIKKA JUHO HIILIVIRTA

YHÄ VAIN PAOSSA

Syyriassa on sodittu keväästä 2011 asti. Reilu kolmannes maan 18 miljoonasta asukkaasta on paennut maan sisällä. Viitisen miljoonaa on hakenut turvaa naapurimaista.

Tammikuussa 2011 **Hasan Ali Akleh** valutti päälle bensiniä ja tuikkasi itsensä tuleen Hasakan kaupungissa Koillis-Syyriassa. Kerrottiin, että hän vastusti presidentti **Bašar al-Assadin** itsevaltaista hallintoa.

Akleh otti mallia **Mohamed Bouazizista**, jonka polttoitsemurha oli vuotta aiemmin kannustanut kansan kaduille ensin Tunisiassa ja myöhemmin muualla arabimaailmassa. Tunisiassa, Egyptissä ja Libyassa arabikeväänä tunnetut kansannousut pakottivat vanhat johtajat luopumaan asemistaan.

Syyriassa al-Assad piti kiinni virastaan ja pyrki tukahduttamaan mielenosoitukset väkivalloin. Kesällä 2011 osa upseereista perusti Vapaan Syyrian armeijan, joka kävi jo syksyllä täysimittaista sotaa al-Assadin joukkoja vastaan.

Syyrian sodalle ei näy loppua. Hallituksen joukkoja vastaan taistelee lukui-

sia paikallisia ryhmittymiä, joista osa on ääri-islamistisia. Sotaan ovat sekaantuneet myös Syyrian naapurimaat, samoin Yhdysvallat ja Venäjä, jotka tukevat sodan eri osapuolia. Siksi YK:n turvaneuvosto ei pääse yksimielisyyteen toimista taistelujen lopettamiseksi. Rauhaneuvottelut eivät etene, eivätkä tulitauot kestä. Tilannetta pahentaa itäisen naapurimaan Irakin sekasorto.

Tammikuussa 2014 YK ilmoitti, ettei se enää tilastoi Syyrian sodan kuolonuhreja. Tuolloin menehtyneiden määräksi arvioitiin 100 000. Nyt puhutaan jo 250 000 kuolleesta. Osa tutkijoista epäilee, että luku on kaksinkertainen. Se tiedetään, että puolet kuolonuhreista on siviilejä.

Yli kuusi miljoonaa syyrialaista on paennut sotaa maan sisällä ja viitisen miljoonaa hakenut turvaa naapurimaista. Heistä joka toinen on lapsi. Yli 13 miljoonaa ihmistä tarvitsee ruokaa, juomaa ja muuta humanitaarista apua.

SYYRIAN SODALLE EI NÄY LOPPUA.

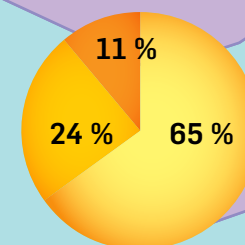

Joka toinen syyrialaispakolainen on lapsi. Kuvan poika asuu Bab al-Salaman leirillä, joka sijaitsee Azazin kaupungin ulkopuolella Turkin vastaisella rajalla.

EUROOPPA

LÄHES 1,2 MILJOONAA SYYRIALAISTA ON HAKENUT TURVAA EUROOPASTA HUHTIKUUN 2011 JÄLKEEN

- Saksa ja Serbia
- Ruotsi, Unkari, Itävalta, Alankomaat ja Tanska
- muut Euroopan maat

TURKKI

2,8
MILJ.

Sisäiset pakolaiset

Lähialueen pakolaiset

Hasaka

Aleppo

1
MILJ.

6,5
MILJ.

0,2

IRAK

Damaskos

0,7
MILJ.

JORDANIA

0,1

EGYPTI

Syyrialaislapset odottavat marraskuussa 2016 kuljetusta lentokentälle Kreikan pääkaupungissa Ateenassa. Heidän on määrä siirtyä Ranskaan osana Euroopan unionin järjestämää pakolaisten uudelleensijoitusohjelmaa.

LK/AP/DELL SOULEMAN

Syyrian armeijan ja eri kapinallisryhmien keskinäiset taistelut jatkuvat eri puolilla maata. Kuvassa perhe pakenee islamistijärjestö ISISin valtaamasta Mazraat Khaledin kylästä kurdijoukkojen hallitsemalle alueelle Pohjois-Syyriassa marraskuussa 2016.

Lähde UNHCR

HAASTATTELU

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN
KUVA SAMULI SIIRALA

Apu tarvitsee rahoittajia

Maaailmanpankki ja yritykset tarvitaan mukaan humanitaarisen avun rahoittamiseen, YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n pääjohtaja Filippo Grandi sanoo.

FILIPPO GRANDI, miten aseelliset konfliktit ja humanitaariset kriisit ovat muuttuneet?
”Konfliktien ja kriisien luonne on muuttunut täysin 1980-luvulta, jolloin aloitin YK:ssa. Silloin konfliktit liittyivät kylmään sotaan ja kaksinapaiseen maailmanjärjestykseen.
Nykyisten konfliktien syyt ovat monitahoisia. Iskut kohdistuvat yhä useammin siviileihin. Myös avustustyö on muuttunut. Konfliktien osapuolet eivät enää kunnioita YK:n tai Punaisen Ristin avustustyöntekijöitä, joiden kuolemat ovat lisääntyneet.”

Syyrian sodassa alkaa pian seitsemäs vuosi. Milloin syntyy ratkaisuja?
”Yritämme löytää ratkaisuja syyrialaisen auttamiseksi YK-järjestöjen kokouksessa, joka pidetään Helsingissä alkuvuodesta. On kuitenkin hyvä muistaa, että syyrialaiset vastaavat noin viidesosaa maailman pakolaisista. Tällä hetkellä esimerkiksi Irakin tilanne kärjistyy huolestuttavasti. Sota-toimien lisääntyminen voi pahimmillaan ajaa kodeistaan satojatuhansia irakilaisia.”

Miten humanitaarinen apu saadaan riittämään kaikille avuntarvitsijoille?
”Humanitaarisen avun toimijat voivat vastata vain pieneen osaan avuntarvetta. On selvää, että tarvitsemme lisärahoitusta muilta kehitysyhteistyön toimijoilta. Myös Maailmanpankki ja yritykset tarvitaan mukaan työn rahoittamiseen. Esimerkiksi yritysten rahoittamista terveyspuolen palveluista pakolaisleireillä on erittäin hyviä tuloksia.”

FILIPPO GRANDI

IKÄ: 59

TYÖ: YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n pääjohtaja.

URA: Työskennellyt yli 30 vuotta YK:ssa pakolaiskysymysten parissa, muun muassa palestiinalaispakolaisten avustusjärjestössä UNRWAssa.

KOULUTUS: Kandidaatin tutkinnot uuden ajan historiasta ja filosofiasta Milanon ja Venetsian yliopistoista.

MUUTA: Syntynyt Milanossa Italiassa.

”SUOMI ON KOROSTANUT NAISTEN ASEMAA, JOTEN TOIVOISIN, ETTEI PERHEENYHDISTÄMISTÄ VAIKEUTETTAISI LIIKAA.”

Mitä toivoisit kansainväliseltä politiikalta humanitaarisissa kriiseissä?
”Viime vuoden pakolaismäärä sai Euroopan unionin pois tolaltaan. Jokainen maa lähti ratkomaan itse tilannetta. Yhteinen politiikka puuttui. Olen huolissani lisääntyneestä muukalaisvihasta ja sen poliittisesta hyödyntämisestä. Toivoisin, että länsimaat kantaisivat pakolaistilanteesta vastuunsa.

Kierrän jatkuvasti pakolaisia vastaanottavissa köyhissä maissa. Kuinka voin pyytää maita huolehtimaan pakolaisista, jos rikkaat länsimaat eivät halua tehdä osuuttaan?”

Miten Suomi on selvinnyt turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten kanssa?
”On hyvä, ettei Suomi ole leikannut varoja humanitaarisesta avustaan. Arvostan myös sitä, että Suomi on täyttänyt velvollisuutensa EU:n sisäisesti siirrettävistä turvapaikanhakijoista.
Olen huolissani perheenyhdistämisen vaikeutumisesta. Ilman miehiään pakolaisleireillä olevat naiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Suomi on korostanut naisten asemaa, joten toivoisin, ettei perheenyhdistämistä vaikeutettaisi liikaa.”

SEITSEMÄS VUOSI SOTAA

PUOLI YHDEKSÄN uutisten tunnus käynnistyy. Verisiä lapsia kaivetaan rakennusten raunioista. Lapsia hoidetaan sairaalapaareilla, vaikka sairaalasta on jäljellä vain rauniot.
Katselemme loukkaantuneiden syyrialaislasten kuvia lähes joka ilta kotisohviltamme. Kuudessa vuodessa Syyrian sotakuvas-tosta on muodostunut uutislähetysten vakioaineistoa.
Syyrian sodassa alkaa kohta seitsemäs vuosi. Kansainvälinen yhteisö katselee sivusta pitkittynyttä sotaa. Sen on vaikea puuttua Syyrian tilanteeseen, sillä YK:n turvallisuusneuvoston pysyvät jäsenet osallistuvat sotaan sen eri puolilla. YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n pääjohtaja **Filippo Grandi** totesi vierailullaan Helsingissä, että hän ei usko nopeaan poliittiseen ratkaisuun Syyrian sodan lopettamiseksi.
YK-järjestöt kokoontuvat tammikuussa Helsinkiin pohtimaan, miten ne voisivat parantaa toimintaansa Syyrian pitkittyneessä konfliktissa. Osassa Syyriaa humanitaarinen kriisi pahenee, sillä auttamisen mahdollistavat järjestelmät ovat romahtaneet. Suurimmassa kaupungissa Aleppossa tulitauot kestävät vain hetken, eikä humanitaarinen apu ehdi perille.
Kehitysyhteistyötä ei voi tehdä, sillä pahimmilla alueilla järjestöillä ei ole yhteistyökumppaneita.

YLI 11 MILJOONAA SYYRIALAISTA on paennut kodeistaan joko maan sisällä tai ulkomaille. Infografiikkamme kertoo, mitkä maat ovat vastaanottaneet eniten pakolaisia.

SAMULI SIIRALA

Suomi vastaanotti syyrialaisia kiintiöpakolaisia ensimmäisen kerran vuonna 2014. Vuosina 2014–2015 heitä saapui Suomeen yhteensä 1 100. Tänä vuonna kaikki Suomen kiintiöpakolaiset ovat olleet syyrialaisia.
Vuoden 2011 jälkeen syyrialaisia turvapaikanhakijoita on saapunut Suomeen hieman yli 2 000. Maahanmuuttovirasto on myöntänyt tänä vuonna turvapaikan lähes kaikille syyrialaisille hakijoille.
Sota vaurioittaa yhteiskuntaa laajasti. Sen tieltä yrittään pelastaa ihmisten lisäksi kansakunnan omaisuutta ja historiaa. YK:n kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO on huolestunut Syyrian arkeologisten kohteiden tuhoutumisesta. Syyrian museorakennukset ovat vaurioituneet, mutta suurin osa niiden esineistä on saatu turvaan.
Aleppon lähellä sijaitisi myös kasvigeeneihin erikoistunut tutkimuslaitos. Juttumme geenipankeista kertoo, mitä laitoksen geenivarastolle sodan keskellä tapahtui.

VAIKKA SYYRIAN SOTA tuntuu kaukaiselta, sen vaikutukset näkyvät Suomessakin YK-kokouksina ja turvapaikanhakijoina. Suomalaisissa alakouluissa on syksystä lähtien opetettu koululaisille globaalikysymyksiä uuden opetussuunnitelman mukaisesti. Tavoite on lisätä lasten ymmärrystä globaaleista aiheista ja kasvattaa heistä aktiivisia ja empatiakykyisiä maailmankansalaisia.
Tavoite ei ole huono aikuisillekaan.

RUANDA

Naiset TAISTELEVAT MAISTAAN

Kansanmurhan lesket ja uhrien tyttäret joutuvat yhä kamppailemaan, jotta saavat oikeuden viljellä maitaan. Maakiistoja ratkaistaan ja sovitellaan yhteisöissä suomalaisten tuella.

TEKSTI MIRVA HELENIUS KUVAT SAKARI PIIPPO

Ruandalainen maanviljelijä Godiberta Mugandahiro, 54, silittää banaani-puun runkoa ylpeänä.

”Elätän banaaneilla neljätoista perheenjäsentäni: lapseni, lastenlapseni ja kansanmurhassa kuolleiden sukulaisten lapset. Kaikki käyvät koulua. Aika hyvin yhdeltä naiselta, eikö?”

Banaanipellot ovat kuuluneet Mugandahiron miehen suvulle vuosikymmeniä.

Mugandahiro viljeli pelloja aviomiehensä kanssa. Kaikki muuttui keväällä 1994, jolloin kansanmurha alkoi. Hänen aviomiehensä ja poikansa menehtyivät. Mugandahiro menetti myös viljelyksensä, sillä naiset eivät vielä tuolloin saaneet omistaa eivätkä periä maata. Ruandassa pellot kuuluivat perinteisesti miehille ja viljelymaiden omistusoikeus siirtyi isältä pojalle.

”Mieheni suku ei hyväksynyt sitä, että saisin maat haltuuni. He antoivat minun työskennellä pelloilla, mutta minulla ei ollut mitään oikeuksia”, Mugandahiro selittää.

”Ainoa keino selvitä menetyksistä oli jatkaa viljelyä ja henkiinjääneiden elättämistä. Ja yhtäkkiä nekin aiottiin viedä minulta pois.”

Mugandahiron tarina on tavallinen Ruandassa. Kansanmurhan uhrin olivat pitkälti miehiä ja poikia. Tuhannet naiset ja tytöt menettivät puolisonsa ja isänsä mutta myös peltonsa, josta he saivat elantonsa. Ongelma tunnistettiin, ja vuonna 1999 naiset saivat oikeuden omistaa maata.

”MIEHENI
SUKU EI
HYVÄKSYNYT
SITÄ, ETTÄ
SAISIN MAAT
HALTUUNI.”

Godiberta Mugandahiro
elättää banaanipeltonsa
tuotoilla suurperhettä.

Godiberta Mugandahiro joutui silti taistelemaan pelloistaan vuosia.

KANNUSTUSTA TASA-ARVOON

Vuonna 2013 Mugandahiro kuuli paikallisen kansalaisjärjestön Human Rights First Rwanda Associationin (HRFRA) työstä maaoikeuskiistojen ratkaisemiseksi.

Järjestö tarjoaa muiden muassa maksutonta oikeusapua maaseudun naisille sekä järjestää ihmisoikeuskoulutusta oikeusavun saajille, oikeusviranomaisille ja yhteisöjen johtajille. Toimintaa tukee suomalainen Kansalaisjärjestöjen ihmisoikeussäätiö (KIOS).

Mudandahiro sai HRFRA:ta oikeusapua ja lopulta omistusoikeuden maa-

hansa. Hän oppi myös maa- ja naisten oikeuksista.

Nykyisin hän auttaa muita ruandalaisia HRFRA:n vapaaehtoisena oikeusavustajana.

”Maassamme on vielä valtava määrä kansanmurhan leskiä, jotka eivät edes tiedä, että heillä on oikeus omiin maihinsa”, Mugandahiro sanoo.

Vuonna 2007 Ruandan hallitus perusti ohjelman maanhallinnan säännöllistämiseksi. Ohjelman tavoitteena on rekisteröidä yksityisessä käytössä oleva maa ja vähentää maanomistukseen liittyvää epätasa-arvoa. Aviopuolisoita on opastettu kirjaamaan maansa rekisteriin niin, että kumpikin omistaa puolet.

YK:n tilastoista selviää, että vuoteen 2012 mennessä yksityiseen omistukseen

rekisteröidystä maasta 11 prosenttia oli kirjattu yksin naisille ja 83 prosenttia aviopareille. Perheen sisäisen maanjaon prosentteja ei tilastoista löydy.

Ruandassa naisten maaoikeudet näyttävät silti lupaavilta. Saharan eteläpuolisen Afrikan maissa naiset omistavat YK:n mukaan vain keskimäärin 15 prosenttia viljelymaasta.

MAASEUTU JÄLJESSÄ

Lait muuttuvat hitaasti ja asenteet vielä hitaammin. Maaseudulla viljelymaat kuuluvat edelleen enimmäkseen miehille. Tilanteesta kärsivät etenkin naiset, jotka ovat menettäneet puolisonsa kansanmurhassa tai elättävät perhettään muista syistä yksin.

”Ristiriita lakien ja todellisen tilan-

Ruandan maaseudulla viljelymaat kuuluvat enimmäkseen miehille. Tilanteesta kärsivät etenkin naiset, jotka ovat menettäneet puolisonsa kansanmurhassa tai elättävät perhettään muista syistä yksin.

”YHTEISKUNTAMME NAISTEN ON AIKA SAADA ÄÄNENSÄ KUULUVIIN.”

Madolene Nyirabagenzi auttaa naisia hakemaan oikeutta maakiistoissa.

teen välillä johtuu enimmäkseen vanhentuneista ajatusmalleista ja asenteista sekä siitä, että ihmiset eivät saa tietoa”, Godiberta Mugandahiro selittää.

Mugandahiro on jo parissa vuodessa ehtinyt auttaa kymmeniä kansanmurhan leskiä taistelemaan maistaan.

Ongelma jatkuu myös seuraavassa sukupolvessa. Kun Madolene Nyirabagenzin vanhemmat kuolivat, perheen pelot jäivät isän veljille. Nyirabagenzi ja hänen sisaruksensa eivät saaneet osuuttaan maasta, joka heille laillisesti kuului.

”Ymmärrän, etteivät setäni ilkeyttäneet estäneet meitä saamasta osuuttam-

me viljelyksistä. He vain ovat liian vanhanaikaisia, eivätkä siksi hyväksyneet sitä, että naiset voisivat periä tai omistaa maata”, Nyirabagenzi, 35, selittää.

Nyirabagenzi sai apua Mugandahiroilta. Maakiista vietiin abunzi-sovitte-luneuvostoon, jossa ratkaistaan yhteisön ongelmia. Neuvosto totesi, että perintömaa on jaettava tasan lapsille ja Nyirabagenzin isän veljille sukupuolesta riippumatta.

Myös Madolene Nyirabagenzi on koulutautunut HRFRA:n oikeusavustajaksi.

”En halua nähdä yhdenkään naisen kärsivän siitä syrjinnästä, jota itse koin.

”Maassamme on valtava määrä kansanmurhan leskiä, jotka eivät edes tiedä, että heillä on oikeus omiin maihinsa”, Godiberta Mugandahiro sanoo.

YHTEISÖT SOVITTELEVAT KIISTOJA

RUANDASSA toimii yli 2 500 abunzi-sovitte-luneuvostoa. Abunzi tarkoittaa ”heitä, jotka sovittelevat”. Abunzit pohjaavat perinteiseen tapaan sovitteluun yhteisöllisesti.

Abunzit aloittivat toimintansa virallisesti vuonna 2004. Ne ovat oikeusministeriön alaisia ja täysin lainvaltaisia Ruandan oikeusjärjestelmässä, joka uudistettiin kansanmurhan jälkeen. Abunzit voivat ratkoa vähäisiä rikosasioita, mutta varsinaisista rikoksista ilmoitetaan poliisille. Suuri osa kiistoista koskee maaoikeuksia.

Sovitteluneuvoston jäsenet valitaan yhteisön arvostetuista jäsenistä, ja heidän pitää olla tunnettuja oikeudenmukaisuudesta ja sovittelutaidoistaan. Tehtävä on vapaaehtoinen ja palkaton.

Sovittelijat eivät saa työskennellä viranomaisina, valtion palveluksessa eivätkä maan oikeusjärjestelmässä. Vähintään 30 prosenttia abunzin jäsenistä tulee olla naisia. Ruandan oikeusministeriön tilastojen mukaan naisia on noin 45 prosenttia.

Dartive Nirenen mielestä
lukutaidottomuus ja tiedon
puute vähentävät tasa-arvoa
maaseudun syrjäisissä
yhteisöissä.

Yhteiskuntamme naisten on aika saada
äänensä kuuluviin.”

SUOMALAISTEN TUELLA

Abunzi-neuvostot pyrkivät siihen, että
kiistojen osapuolet sovittelevat riitansa.
Abunzin päätökset ovat lainvoimaisia,
mutta niistä voidaan valittaa korkeam-
piin oikeusasteisiin.

”Abunzin ansiosta me teimme sovin-
non. Annoin seditte anteeksi, ja nykyään
perheenjäsenet ja sukulaiset ovat
keskenään oikein hyvissä väleissä”,
Madolene Nyirabagenzi kertoo.

HRFRA kouluttaa suomalaisen
KIOSin tuella sovitteluneuvostojen
jäseniä, jotta he ymmärtäisivät maan-
omistusoikeutta ja osaisivat ratkaista
asiat lakien mukaisesti. Koulutuksissa
käsitellään myös naisten oikeuksia ja
ihmisoikeuksia.

Abunzi-sovittelija **Dartive Nirere**, 47,
kuvailee koulutusta ”silmiä avaavaksi”.

”Entuudestaan tiesin, että kulttuu-
rissamme naiset ovat huonommassa
asemassa. Vasta koulutuksen jälkeen
ymmärsin, kuinka paljon oikeuksia nai-
silla todella on varsinkin maahan liitty-
vissä kiistoissa ja kuinka usein näitä oi-
keuksia poljetaan.”

Nirenen mielestä lukutaidottomuus
ja tiedon puute vaikuttavat merkittävä-
sti siihen, että tasa-arvo ei toteudu maa-
seudun syrjäisissä yhteisöissä.

Nirere pitää kunnia-asianaan sitä,
että hänen abunzinsa päätökset vastaa-
vat maan lakeja ja ovat muutenkin
oikeudenmukaisia.

”Nykyisin tunnen paljon lakeja ja
ymmärrän niiden tulkintaa. Muut neu-
voston jäsenet luottavat minuun varsin-
kin naisten oikeuksiin liittyvissä kysy-
myksissä.”

Nirereä kannustaa luottamus, jota
apua pyytävät ihmiset hänelle antavat.

”Sovittelijana en vain pyri tekemään
päättöksiä vaan myös valistamaan, anta-
maan neuvoja ja ohjaamaan yhteisöjäm-
me parempaan, rauhaisaan ja oikeuden-
mukaiseen elämään.”

NAISTEN ÄÄNI KUULUVIIN

Monet sovitteluneuvostoissa ratkais-
tuista kiistoista liittyvät naisten oi-
keuksiin.

”Meillä naisilla on erityinen sidos
toisiimme. Meidän pitää auttaa toisiam-
me, olla toisillemme siskoja ja äitejä”,
Dartive Nirere sanoo.

Godiberta Mugandahiro on samaa
mieltä. Hänestä Ruanda voi kehittyä ja
kukoistaa vain tasa-arvon avulla.

”Poikien ja tyttöjen pitää saada sa-
manlaiset mahdollisuudet kouluttautua
korkeasti, päästä hyvään työhön ja elät-
tää perheensä. Uskon, että juuri tytöissä
on Ruandan tulevaisuus ja toivo.

Toivottavasti maa ja vauraus jaetaan
jatkoksa tasan”, Mugandahiro sanoo.

Samoin ajattelee Madolene Nyi-
rabagenzi, joka toivoo kasvattavansa
lapsiaan tasa-arvoisempaan yhteis-
kuntaan.

”Ruandan naisilla on aina ollut
ääni, mutta vasta nyt me uskallamme
todella käyttää sitä. Nyt meidän
äänemme alkaa kuulua.” •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

NAISKIINTIÖT TUOVAT TASA-ARVOA

RUANDAN KANSANMURHA kesti
vain sata päivää, mutta surmansa sai
jopa miljoona tutsia ja maltillista hutua.
Kesäkuussa 1994 tutsien Ruandan
isänmaallinen rintama (RPF) valtasi
Paul Kagamen johdolla pääkaupungin
Kigalin ja päätti väkivaltaisuudet.

Sen jälkeen Kagame on johtanut
maataan yksinvaltiaan ottein. Hänen
kaudellaan Ruanda on rauhoittunut,
ja sen talous on kasvanut. Oppositio
on kuitenkin tukahdutettu väkivaltaisesti,
jopa murhaamalla. Vapaata lehdistöä
ei sallita.

Ruanda toipuu edelleen kansanmur-
hasta. Koska suuri osa tapetuista ja mur-

haajista oli miehiä, maahan jäi naisten
enemmistö. Naiset ovat nousseet
johtopaikoille.

Vuonna 2003 hyväksytty perustus-
laki määrää, että päättävissä elimissä
on oltava vähintään 30 prosenttia naisia.
Kiintiöt on monin paikoin jo tuntuvasti
ylitetty. Vuoden 2013 vaaleissa Ruanda
rikkoi aiemman maailmanennätyksensä
ja saavutti 64 prosentin naisosuuden
parlamentissa.

Tasa-arvoon on silti vielä matkaa.
Maailmanpankin mukaan naisten
osuus maatalouden ulkopuolisissa töissä
on miehiä pienempi. Naiset kärsivät
edelleen epätasa-arvosta ja syrjinnästä,
mikä näkyy esimerkiksi maanomistukses-
sa ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa.
Lisäksi naisiin kohdistuva seksuaalinen
ja fyysinen väkivalta on edelleen yleistä.

KOLUMNI _

LAURA KIHLESTRÖM

KESKUSTELU RUOKATURVASTA KUULUU KAIKILLE

Tärkeintä ei ole kysyä, miten maailma ruokitaan
vaan keiden maailma ja miksi.

VALTAVIRRAN MÄÄRITELMÄ ruoka-
turvasta on: se on tilanne, jossa kaikille
ihmisille on kaikkina aikoina saatavilla
riittävästi ravinteikasta ja kulttuurisesti
sopivaa ruokaa.

Toisenlainen määritelmä kuuluu:
ruokaturva on sana, jonka varjossa
eliitti ajaa etujaan. Ruokaturva-käsite on osa näin maailma
ruokitaan -retoriikkaa, jolla kasvatetaan maatalousalan
suuryritysten ja sijoittajien varallisuutta.

Sanat ovat tärkeitä, niihin kätkeytyy merkityksiä ja
merkitysten ympärille syntyy toimintaa. Esimerkiksi

Yhdysvalloissa on poliittisesti sopivampaa
järjestää ruoka-apua kuin toimintaa, jonka
tavoitteena on riittävä toimeentulo kaikille
kansalaisille. Siksi puhutaan mieluummin
nälästä ja ruokaturvattomuudesta kuin
sosiaalisesta epäoikeudenmukaisuudesta
ja etuoikeuksista.

Ruokaturvan toteutuminen vaikuttaa
myös kansainväliseen turvallisuuteen.
Mitä jää sanomatta, kun puhumme ruokaturvasta emmekä
esimerkiksi oikeudesta ruokaan? Kuka päättää, millaiset
ratkaisut ovat ruokaturvan kannalta tärkeitä?

MAATALOUSALAN SUURYRITYKSILLE maailman
ruokaturva on tärkeä aihe. Yritysten kotisivut maalaavat
kuvan maailmasta, jossa niiden kauppaamista teknologiois-
ta hyötyvät eniten kaukaisten maiden pienviljelijät.

Yhteiskunnallisissa keskusteluissa samat yritykset
usein määrittelevät ruokaturvan toteutumisen ja maailman
ruokkimisen moraaliseksi velvollisuudekseen.

Jos keskustelua ruokaturvasta ohjaa suuryritysten
osakkeenomistajien etu, on helpompi väittää, että

ruoan riittämättömyys johtuu esimerkiksi lannoitteen,
teknologian tai ihmisten motivaation puutteesta kuin
jonkin läsnäolosta, kuten politiikasta, maakaappauksista
ja naisten asemasta. Aivan kuin ruokaturva eläisi
politiittisessa ja yhteiskunnallisessa tyhjiössä.

ETIOPIA ON ESIMERKKI siitä, miten ruokaturvan
edistäminen pelkän teknologian avulla ei välttämättä
johda myönteiseen kehitykseen. Maa on tähännyt
Afrikan vilja-aitaksi, ja nälänhätien sijasta se haluaa
tulla tunnetuksi korkealaatuisen
ruoan viennistä.

Etiopian maataloustuotanto on
kasvanut, mutta maa on ollut viime
kuukaudet kriisissä.

Valtioon on julistettu hätätila,
mielenosoittajia on tapettu ja opposition
edustajia vangittu. Taustalla vaikuttaa
etenkin oromo-kansan pitkäaikainen
tyytymättömyys maan käyttöoikeuksiin.
Etiopian hallitus on vuokrannut ainakin

2,5 miljoonaa hehtaaria maata ulkomaisille sijoittajille.
Talouskasvun hyödyt eivät ole jakaantuneet tasaisesti.

Ihmisoikeudet unohtuivat. Viljantuotannon kas-
vattaminen ei riittänyt ratkaisuksi ruokaturvaan.

Ruokaturva ei ole neutraali käsite, jos siitä keskuste-
levat pääosin ne ihmiset, joilla on eniten valtaa. Ruoka-
turvan näennäinen neutraalius peittää tärkeän vivahteen:
tärkeintä ei ole kysyä, miten maailma ruokitaan vaan
keiden maailma ja miksi.

*Kirjoittaja on Yhdysvalloissa asuva ruokaturvaan
erikoistunut tohtorikoulutettava ja kirjoittaja.*

VIVIAN GORNIK

SILTA, SÄHKÖ VAI PUHDAS VESI?

Espoonlahden lukion oppilaat pohtivat, mistä vaihtoehdosta kehitysmaan kylä hyötyy eniten. Globaalikasvatuksesta on tullut yhä tärkeämpää uuden opetussuunnitelman ansiosta.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ KUVAT Eeva Anundi

JAAKKO TAMMIVUORI:
"SÄHKÖ MAHDOLLISTAA KAIKEN.
PUHDAS VESI ON TÄRKEÄÄ,
MUTTA MYÖS SITÄ VOI KEITTÄÄ
SÄHKÖN AVULLA."

Annika Aurela rikkoo hiljaisuuden: "Miksi ne rakentaisi niitä siltoja?" Aurela on Espoonlahden lukion toisella luokalla ja pohtii Maailma 2030 -oppimateriaalin tehtävää englannin tunnilla. Ulkoministeriö on tuottanut aineiston yläkouluille ja lukioille, ja siinä käsitellään kehitysyhteistyötä, globaaleja kehityskysymyksiä ja kestävä kehityksen tavoitteita.

Opiskelijat pohtivat tehtävää ryhmissä. Ykkönen pohtii sähkön, kakkonen sillan ja kolmonen puhtaan veden hyötyjä kehitysmaan kylälle.

"Autoteitä varten", Tiitus Väänänen perustelee siltaa.

"Ei niillä ole autoja", Aurela sanoo.

Väänänen ottaa puhelimensa ja googlaa. Sillan apuja, hän kirjoittaa hakukenttään. Järkeviä osumia ei tule, joten vastauksia on pohdittava itse. Voi kuljettaa tavaroita, yksi ehdottaa. Mennä kouluun ja kalastaa. Välimatkat lyhenevät. Työpaikat ja yrittäjyys lisääntyvät.

"Voi hyppiä veteen. Pitää hauskaa", Väänänen ehdottaa.

Opettaja Heli Kari päättää ryhmätyön. Jokaisen ryhmän on perusteltava kantansa.

Kolmosryhmä toteaa, että puhtaan veden ansiosta sairaudet vähenevät ja vedenhakuomatkat lyhenevät, jolloin myös tytöt ehtivät kouluun. Ykkönen korostaa, että sähkön avulla voi pumpata puhdasta vettä, ladata puhelimen, käyttää internetiä, varastoida ruokaa jääkaappiin, valaista ja lämmittää kotia, katsoa videoita ja pelata mobiilipelejä.

"Ja käyttää veneissä sähkömoottoreita, jolloin siltaa ei tarvita", Jaakko Tammivuori sanoo.

Lopuksi opiskelijat äänestävät parhaan vaihtoehdon kehitysmaan kylälle.

Sähkö voittaa yksimielisesti. Tammivuori tietää, miksi: "Sähkö mahdollistaa kaiken. Puhdas vesi on tärkeää, mutta myös sitä voi keittää sähkön avulla."

YMMÄRRYSTÄ MAAILMASTA

Uudet perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet astuivat voimaan syksyllä. Globaalikasvatus on nykyisin yksi koulujen perustehtävistä, ja perusopetuksen tulee luoda edellytyksiä kestävälle kehitykselle YK:n kehitystavoitteiden suuntaisesti.

Globaalikasvatukseen kuuluvat muiden muassa ihmisoikeuksien, yhtäläisen ihmisarvon ja kulttuurien ymmärtäminen. Oppilaista halutaan aktiivisia ja vastuullisia kansalaisia.

Historian opettaja Mari Hannola-Antikainen esittelee ulkoministeriön Maailma 2030 -näyttelyä.

Annika Aurela (kesk.) pohtii, miksi siltä olisi paras vaihtoehto kehitykseen kylälle.

JUTTA JOKINEN: "KEHITYSMAISSA MUN IKÄISILLÄ TYTÖILLÄ ON OIKEASTI ONGELMIA, MUTAKIN KUIN TYTTÖJEN VÄLISIÄ RIITOJA."

Suurin muutos koskee peruskoulua. Vuosiluokilla 1–6 uusi valtakunnallisten perusteiden mukainen opetussuunnitelma otettiin käyttöön syksyllä 2016. Vuosiluokilla 7–9 uusi opetussuunnitelma astuu voimaan porrastetusti vuosina 2017–2019.

Lukioissa uudet opetussuunnitelman perusteet koskevat ensimmäistä vuosiluokkaa.

Englannin opettaja Heli Kari kertoo, että uutta opetussuunnitelmaa sovelletaan Espoonlahden lukiossa käytännössä kaikkiin oppilaisiin. Globaalisuus nousee esiin esimerkiksi päivänavauksissa ja näyttelyissä, Opetushallituksen tukemalla pakolaisuuskurssilla ja Suomi 100-projektissa, joka laajenee Suomen historiasta maailmanlaajuisiin kysymyksiin.

Kari on päättänyt oppituntinsa ja istuu ruokalassa opettajien pöydässä.

"Peruskoulussa kuuluu opettaa globaalikasvatuksen perustiedot. Lukiossa niitä voi syventää vierailuilla ja matkoilla", historian ja yhteiskuntaopin opettaja Mari Hannola-Antikainen pohtii.

Myös opettajat tarvitsevat tukea globaalikasvatukseen, Hannola-Antikainen lisää.

Hän mainitsee Opetushallituksen vuotuiset kan-

sainvälisyyspäivät, joissa opettajat voivat tutustua kansalaisjärjestöjen toimintaan ja osallistua niiden työpajoihin globaaliyksymyksistä. Myös YK-liitto ja Kehitysyhteistyön kattojärjestö Kepa tarjoavat koulutusta opettajille.

Hannola-Antikainen kertoo, että Espoonlahden lukiossa kehitysmaita sivutaan ainakin historian, maantiedon, yhteiskuntaopin ja terveystiedon tunneilla.

Opiskelijat perehtyvät esimerkiksi arabialaiseen kulttuuriin, jolloin he saattavat sisustaa luokkahuoneensa arabialaiseksi. Tai pohtivat maailmanlaajuisia ilmiöitä, kuten kaupungistumista.

"Opiskelijoiden on tärkeää ymmärtää globaalisuuden negatiiviset ja positiiviset puolet ja etenkin se, että maailman ihmiset ovat sidoksissa toisiinsa", Hannola-Antikainen sanoo.

"Monen nuoren on vaikea asettautua toisen ihmisen asemaan, tuntee empatiaa toista kohtaan. Täällä eletään Espoo-kuplassa, omassa pienessä ja yltäkyläisessä maailmassa", Kari lisää.

TOTTA VAI TARUA?

Mistä entisten siirtomaiden isoimmat ongelmat johtuvat, Mari Hannola-Antikainen kysyy toisen luokan opiskelijoilta historian tunnillaan. Nuoret ovat hiljaa.

Hannola-Antikainen luettelee: "Heikko asema maailmantaloudessa. Valta on keskittynyt usein pienen eliitin käsiin. Räjähdysmäinen väestönkasvu. Etniset ja uskonnolliset ristiriidat..."

Sen jälkeen alkaa tietovisailu.

Oppilaat jaetaan ryhmiin, voittajaryhmä saa kahvilipukkeita. Nuoret piristyvät.

Hannola-Antikainen ottaa esiin Maailma 2030 -ai-

neiston ja valitsee kuusi kysymystä, jotka käsittelevät äärimmäistä köyhyyttä, rokotuksia, uusiutuvaa energiaa, lapsityövoimaa, koululaisten mobiililaitteita ja korruptiota. Vastaukseksi pitää valita totta tai tarua.

"Mutta ensin tutustutaan näyttelyyn", Hannola-Antikainen patistaa.

Opiskelijat kiirehtivät käytävään, tutkivat näyttelyn pahvitauluja. Kuuluu kiivasta puheensorinaa. *Toi vastaus on väärin. Vaihda kyssäriä. Sä et ole tarpeeksi kilpailuhenkinen, mene pois.*

Hannola-Antikainen hoputtaa. Pitää ehtiä tarkistaa vastaukset.

"Rokotuksilla ei saada hävitettyä mitään tautia kokonaan. Totta vai tarua?" hän kysyy.

"Totta."

"Tarua."

"Oikea vastaus on tarua. Esimerkiksi isorokko on hävinnyt maailmasta rokotusten avulla", Hannola-Antikainen selittää.

HERÄTTELYÄ LUKIOLAISILLE

Kehitykset ovat vähemmän kehittyneitä valtioita, joilla on ongelmia, kuten korruptiota. Näin sanoo Ville Kurkela, Espoonlahden lukion toisen luokan opiskelija.

Häntä kiinnostaa se, millaisiksi kehitykset tulevaisuudessa muuttuvat.

Luokkakaveri Jutta Jokinen taas haluaisi tietää, mitä kehitysmaiden asukkaat ajattelevat muista valtioista ja niistä kansoista, jotka ovat heitä riistäneet.

"Meitä lukiolaisia pitäisi välillä herätellä", Jokinen sanoo.

"Kehityksissä mun ikäisillä tytöillä on oikeasti ongelmia, muitakin kuin tyttöjen välisiä riitoja. Mun ikäinen tyttö kehityksessä voi elättää koko perheen."

Jokinen opiskelee kehityskysymyksiä mieluiten oppikirjoista, omassa tahdissa.

Kurkela taas toteaa, ettei häntä juurikaan kiinnosta, mitä koulu tarjoaa.

"Itseopiskelu sopii minulle paremmin. Etsin mieluiten tietoa netistä."

Myös opettaja Mari Hannola-Antikainen suosii nettimateriaalia ja opetusvideoita, kuten Maailma 2030 -aineiston videoita *Supersankarihommia ja kestävää kehitystä 2030*. Hänen mukaansa nuoret pitävät tekemisestä, kuten tietovisailuista ja testeistä.

Luennoitsijoita ja työpajoja kehityksistä kannattaisi hänestä kokeilla ainakin lukioissa.

"Nuorilla on todella vahvoja mielipiteitä", Hannola-Antikainen toteaa.

"Tietoa on paljon, ja nuoret ovat yllättävän tiedostavia. Opettajana kaipaisin ennen kaikkea tukea ja koulutusta siihen, miten globaalikasvatuksen materiaalia kannattaisi käyttää opetuksessa." •

TUKEA MAAILMAN-KANSALAISUUTEEN

Ulkoministeriö tukee kehitysyhteistyövaroilla koulujen globaalikasvatusta.

ULKOMINISTERIÖN Maailma 2030 -oppi-materiaali julkaistiin syksyllä 2015. Aineisto sisältää verkkosivuston, näyttelyn ja tehtäviä opettajien avuksi. Ensimmäisenä lukuvuonna näyttely kiersi noin sadassa peruskoulussa ja lukiossa. Kiertonäyttely jatkuu edelleen.

Syksyllä 2016 ministeriö lähetti ala- ja yläkouluille julistesarjan, joka kertoo kestävä kehityksen tavoitteista. Graafikko **Matti Pikkujämsä** on suunnitellut julisteet.

Ulkoministeriö tukee myös Koulu maailmaa muuttamaan -hanketta, jossa opettajille tarjotaan täydennyskoulutusta uuden opetussuunnitelman mukaiseen globaalikasvatukseen. Hanketta koordinoi Kehitysyhteistyön kattojärjestö Kepa. Ulkoministeriön tuki on 350 000 euroa vuosille 2016–2017.

Kouluttajina toimii globaalikasvatuksen asiantuntijoita yli 20 kansalaisjärjestöstä.

Koulutukset käynnistyivät lokakuussa 2016. Opettajat oppivat esimerkiksi kriiseistä ja konflikteista, maailmankansalais-ten taidoista ja globaalivastuusta, moninaisuudesta ja yhdenvertaisuudesta, ihmis-oikeuksista ja kestävästä kehityksestä.

Lisäksi ulkoministeriö myöntää joka toinen vuosi viestintä- ja globaalikasvatustukea kansalaisjärjestöjen hankkeisiin, joista osa sijoittuu kouluihin.

Lisätietoja:

maailma2030.fi, globaalikasvatus.fi/
koulu-maailmaa-muuttamaan

IKIROUDAN SUOJASSA

Norjan Huippuvuorille on varastoitu yli 880 000 siemennäytettä. Ne turvaavat monimuotoisen ruoantuotannon myös tulevaisuudessa.

TEKSTI IVAR ANDERSEN
KUVAT CHRISTOFFER HJALMARSSON

Asmund Asdal on innoissaan. Silmät loistavat, kun hän tutkii kuormauslavalta nostettuja laatikoita.

”Maissia Okayaman yliopistosta Japanista. Tämä laatikko on Intiasta, tuo Nigeriasta. Bambara? Mikäköhän kasvi se on?”

Norjalainen Asdal työskentelee Pohjoismaisessa geenivarakeskuksessa NordGenissä, jonka pääkonttori sijaitsee Alnarpissa Etelä-Ruotsissa. Nyt hän on Norjan Huippuvuorilla, jossa hän vastaanottaa viljelykasvien siemeniä Svalbardin lentokentän terminaalissa.

”Tässä on perunansukuista kasvia Perusta. Bosnia ja Hertsegovinastakin pitäisi olla jotain. Tällä kertaa siemenlähetyksiä on yhdeksästä tutkimuslaitoksesta.”

Asdal huolehtii, että siemenlaatikot päätyvät Svalbardin siemenholvin arktiseen ikiroutaan. Siemeniä varastoidaan kahdeksassatoista pakkasasteessa ja niiden on määrä säilyä globaalina geenivarantona ja varmuuskopioina maailman viljelykasveista.

Siemenholvin futuristinen sisäänkäynti johtaa yli sata metriä pitkään yhteystunneliin, joka on louhittu vuoren sisään. Perillä on kolme säilytyskammiota. Niiden pitää kestää niin maanjäristys, ydinräjähdys kuin ilmastonmuutoskin.

Åsmund Asdal vastaanottaa siemenlaatikoita Svalbardin lentokentällä.

INTIASSA VILJELTIIN SATA VUOTTA SITTEN YLI 100 000:TA RIISILAJIKETTA. NYT NIIDEN MÄÄRÄ ON VÄHENTYNYT MUUTAMAAN TUHANTEEN.

Edes kylmäjärjestelmän pettämisen ei pitäisi uhata siemennäytteitä. Säilytyskammioihin mahtuu 4,5 miljoonaa siemennäytettä. Käytössä on toistaiseksi vain yksi kammi, johon on säilötty yli 880 000 siemennäytettä. Kokoelmissa on esimerkiksi siemeniä 155 000 riisi-, 142 000 vehnä- ja 70 000 maissilajikkeesta. On myös hirssiä, durraa ja monia muita ruokakasveja.

VILJALAJIT VÄHENEVÄT

Valtaosa maailman viljelykasveja tutkivista laitoksista ja geenipankeista on lähettänyt Svalbardin siemenholviin siemeniä säilytettäväksi. Niitä on lähes jokaisesta maailman valtiosta, kuten Afganistanista, Beninistä, Guatemalasta, Jemenistä, Myanmarista ja kummastakin Koreasta.

Geenipankkeja on kaikkiaan noin 1 500. Valtiot, säätiöt ja yritykset ovat perustaneet niitä viime vuosikymmeninä. Yksi päätavoitteista on säilyttää viljely-

kasvien biologinen monimuotoisuus ja siten turvata maailman ruoantuotanto myös tulevaisuudessa.

Biologista monimuotoisuutta uhkaavat maanviljelyn yksipuolistuminen ja perinteisten viljelylajikkeiden korvautuminen niin sanotuilla hybridi-siemenillä.

Vielä 1900-luvun alussa viljelylajikkeita oli runsaasti. Nykyisin niistä on jäljellä enää joka neljäs, YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAOsta arvioidaan. Esimerkiksi Intiassa viljeltiin sata vuotta sitten yli 100 000:ta riisilajiketta. Nyt niiden määrä on vähentynyt muutamaan tuhanteen.

Yksin geenipankit eivät kuitenkaan turvaa viljelykasvien geenivarantoa.

”Siemeniä tuhoutuu luonnononnettomuuksissa ja sodissa”, Åsmund Asdal kertoo.

Viime vuonna iso osa Thaimaan siemenkokoelmista tuhoutui tulvissa. Irakissa viljelykasvien perimää on hävinnyt sodissa. Monissa maissa myös lahjonta ja varojen puute estävät geenivarannon kokoamisen ja siitä huolehtimisen.

Asdal muistuttaa, että Svalbardin siemenholvi on muiden geenipankkien varmuusvarasto, jonne pankit voivat lähettää kopiot omista kokoelmistaan.

”Olemme maailman geenipankkien backup”, hän toteaa.

SVALBARDIN SIEMENHOLVI ON MAAILMAN RUOANTUOTANNON HENKIVAKUUTUS.

ILMASTONMUUTOS HAASTAA

Ensimmäiset siemenet Huippuvuorten ikiroutaan säilöttiin vuonna 1983. Norjan valtion kokeilu onnistui, mutta globaali siemenholvi Svalbardista tuli vasta vuonna 2008.

Siemenholvin rakentamisen maksoi Norjan valtio. Svalbardin toiminnasta vastaavat NordGen ja FAOn sekä useiden tutkimuslaitosten yhteinen säätiö.

Ennen siemenholvin perustamista kiisteltiin vuosia siitä, kuka saa hyötyä maailman viljelykasvien geeniperimästä.

Vielä parikymmentä vuotta sitten kuka tahansa saattoi hyödyntää minkä tahansa valtion geenivaroja ja rikastua jalostamalla niistä uusia lajikkeita tai muita kaupallisia tuotteita. Kehitysmaiden mielestä tilanne oli epäoikeudenmukainen, koska rikkaiden valtioiden yritykset hyödynsivät niiden geneettistä monimuotoisuutta korvauksetta.

Vuonna 1992 YK:ssa sovittiin, että valtiot omistavat geneettiset varantonsa rajojensa sisäpuolella. Kehitysmaat olivat tyytyväisiä, mutta kasvien tutkimus vaikeutui, koska uusien viljelykasvien jalostaminen vaatii laajaa geneettistä kirjoa ja useita risteytettäviä lajikkeita.

Vuonna 2004 syntyi sopimus elintarvikkeiden ja maatalouden kasvigeenivaroista.

Sopimuksen mukaan kuka tahansa voi tutkia geeniaineistoa, jonka valtiot ovat luovuttaneet kaikkien käytettäväksi. Valtioiden tulee kuitenkin saada korvaus, jos aineiston hyödyntämisestä syntyy kaupallisia tuotteita.

Vielä korvauksia ei ole maksettu, kertoo **Grethe Helene Evjen**, joka edustaa Norjan hallitusta Svalbardin siemenholvin johtoryhmässä.

”Tuotteiden kaupallistaminen vie aikaa. Myöskään kansainväliset maatalousyhtiöt eivät ole mukana järjestelmässä. Niiden etujärjestöt vastustavat aktiivisesti kaikkia velvoitteita.”

Svalbardin siemenholvin työ on yhä tärkeämpää, koska ilmastomuutos uhkaa lajikkeita, sanoo kasvi-genetiikan professori ja NordGenin viestintäjohtaja **Roland von Bothmer**.

”Tarvitsemme geneettistä vaihtelua, jotta voimme jalostaa lämpöä ja kuivuutta kestäviä lajikkeita. Siemenholvia voi kutsua maailman ruoantuotannon henkivakuutukseksi.” •

Kirjoittaja on ruotsalainen vapaa toimittaja. Tekstin on suomentanut ja täydentänyt Tiina Kirkas.

Svalbardissa elää enemmän jääkarhuja kuin ihmisiä.

VARMUUSKOPIOT PELASTIVAT SYYRIALAIS-TUTKIJOIDEN TYÖN

ICARDA on syyrialainen tutkimuslaitos, joka on erikoistunut kuivuutta kestäviin lajikkeisiin. Laitos sijaitsee Aleppon kaupungin liepeillä, jossa se ehti toimia lähes 40 vuotta. Kesällä 2012 laitoksen toiminta siirrettiin Marokkoon ja Libanoniin.

”Tutkimuslaitoksemme sijaitsee kapinallisten valvomalla alueella, jossa on taisteltu paljon. Emme voineet suorittaa tehtäväämme, joten päätimme lähteä”, Icardan geenitutkimusryhmän johtaja **Ahmed Amri** kertoo.

Amri ei tiedä, ovatko Aleppon tutkimuslaitokseen varastoidut siemennäytteet enää tallessa. Ainakin laitoksen kylmäjärjestelmä toimi vielä viime vuonna.

Icarda oli säilönyt siemeniään maailman geenipankkeihin jo hyvissä ajoin. Kopiot kaikista Ircardan siemenistä olivat kuitenkin vain Svalbardin siemenholvissa Norjan Huippuvuorilla. Sieltä Icardan tutkijoille palautettiin 135 laatikkoa ja 116 000 siemennäytettä, jotta he voisivat jatkaa tutkimustyötään Marokossa ja Libanonissa.

Siemenlaatikoiden palautus oli ensimmäinen Svalbardin siemenholvin historiassa.

Nyt Icardan tutkijat monistavat tuhansia vehnän, maissin, linssin ja kikherneen siemeniä. He kasvattavat uutta siemenvarastoa tutkimuslaitokselleen.

”Käytämme geenivarojamme kehittääksemme viljelylajikkeita, jotka kestävät kuivuutta ja kuumuutta. Ilmastomuutoksen seurauksena niiden on myös selviydyttävä uusista tuhoeläimistä ja maaperän suolapitoisuuden lisääntymisestä”, Amri kertoo.

Aikanaan he tallettavat Svalbardin siemenholviin uuden siemenlähetyksen. Amri korostaa, että kyse ei ole vain geneettisen monimuotoisuuden säilyttämisestä. Icarda jakaa siemeniä viljelijöille, jotka ovat menettäneet siemenviljansa kuivuuden tai huonon sadon takia.

”Jos emme aikanamme olisi lähettäneet varmuuskopioita siemenistämme Svalbardiin, emme olisi voineet luoda uudestaan geenivarantoa ja jatkaa työtämme. Olisimme menettäneet kaiken”, Amri toteaa.

MALAWI

Oklar GRUVDRIFT

Malawi satsar på att locka investerare till gruvindustrin, men liksom i många andra afrikanska länder har det lett till sociala konflikter.

TEXT OCH BILD BENGT SIGVARDSSON

Några bönder sitter under ett träd i Mwabulambo i Karonga-distriktet i norra Malawi. När kolbrytning kommer på tal blir stämningen dålig.

”Gruvbolaget lovade att bygga ett sjukhus och en ny skola. Vi skulle få kranvatten, el och bättre vägar. Inga löften infriades. Istället har allt blivit sämre”, säger fembarnspappan **Bula Nyondo**.

De senaste tio åren har Malawi satsat på att locka inhemska och utländska investerare till gruvindustrin. Hösten 2007 anlände lastbilar från kolgruvebolaget Eland Coal Mining Company till Nyondos hem i Mwabulambo.

”De kom utan förvarning och började arbeta på min mark. När jag frågade vad de gjorde fick jag svaret att detta är regeringsägd mark och vi har rätt att arbeta här”, säger Nyondo.

Bolaget är ett dotterbolag till Heavy Mineral Limited, som är baserat på Isle of Man, som i sin tur ägs av Cypernbaserade Independent Oil & Resources PLC. Enligt malawisk lag har regeringen rätt att beslagta mark för utvecklingsprojekt förutsatt att ägarna kompenseras.

Familjen Nyondo rev sitt hem och miste flera av sina fält. De fick 100 000 malawiska kwacha (cirka 125 euro) i

INGEN BLEV INFORMERAD OM GRUVDRIFTEN ELLER DESS POTENTIELLA FAROR.

kompensation för att bygga ett nytt hus. Nyondo vet inte om det var myndigheterna eller bolaget som stod för kompensationen. Han har ingen aning om vart han ska vända sig för att få mer.

”Det kostade oss över 300 000 kwacha att bygga ett nytt hus”, säger han.

LUNGOR FULLA AV KOLDAMM

På platsen där Bula Nyondo tidigare bodde skär i dag ett stort vattenfylldt gruvschakt genom landskapet. Säckar med produktionsrester ligger utspridda bland arbetsmaskiner. År 2015 försvann Eland Coal från platsen utan att ha infriat löftena om förbättrad infrastruktur och levnadsförhållanden i ett avtal med byäldsten från 2013. Nedanför gruven bor sexbarnsmamman **Ana Namusukwa**.

”Bolaget försvann lika snabbt som det dök upp. Ingen informerade oss”, säger hon.

Det är samma klagan överallt. Ingen blev informerad om gruvdriften eller dess potentiella faror. Namusukwa säger att i dag är vattenresurserna förorenade och att många hostar blod.

”På sjukhuset har de fått veta att deras lungor är fulla av koldamm”, säger hon.

Hennes 23-årige son **Akim Namusukwa** säger att koldammet dödar familjens grödor.

”Till och med våra mangofrukter är täckta av koldamm. Det känns som om allt vi rör vid eller äter är hälsofarligt”, säger han.

Enligt malawisk lag måste gruvbolagen sanera miljön när de lägger ned gruvdriften. Ana Namusukwa är rädd att hennes barn ska drunkna i gruvbrottet.

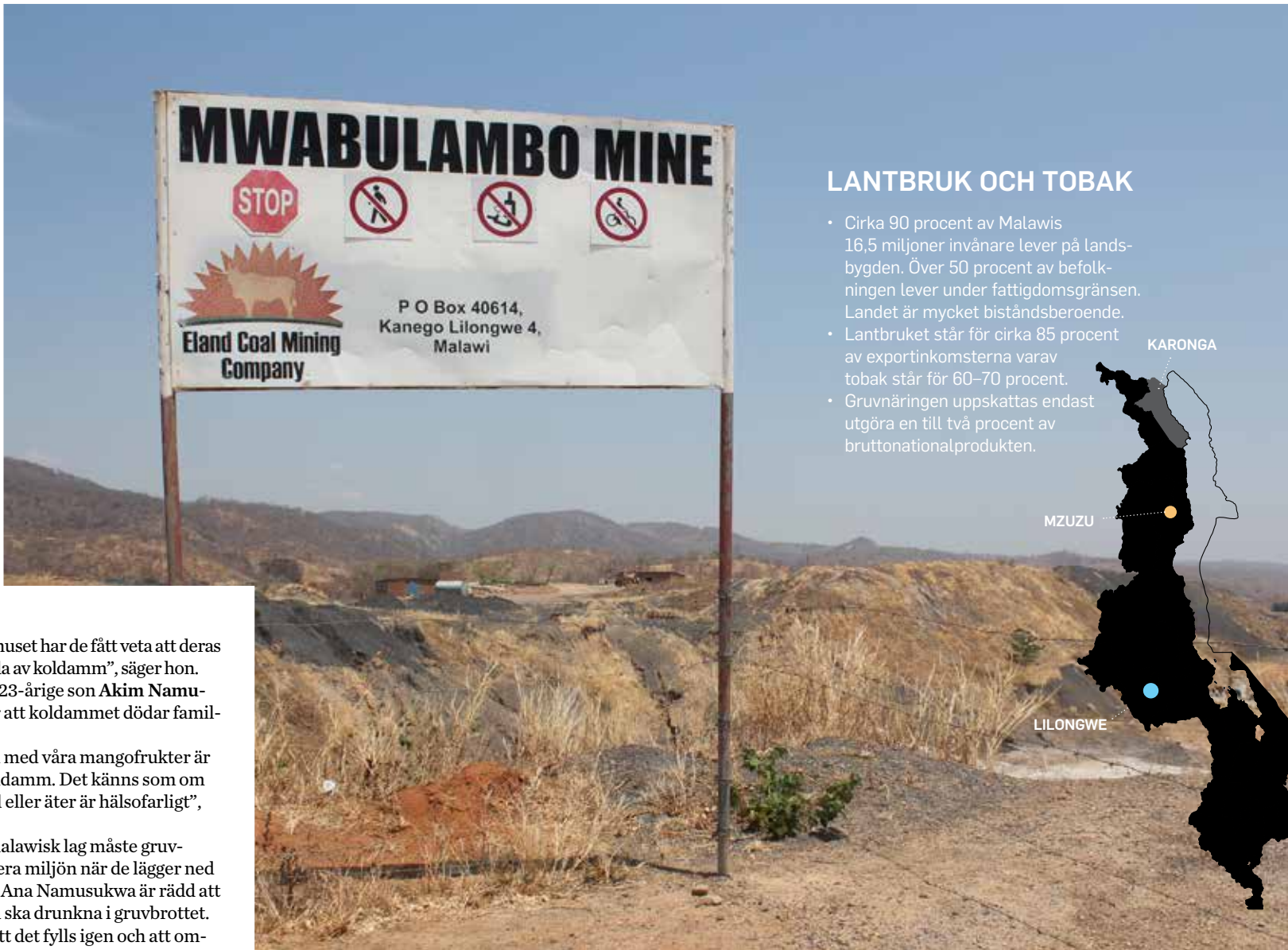
”Vi vill att det fylls igen och att området städas upp”, säger hon.

REGERINGENS ANSVAR

I Mzuzu, den största staden i norra Malawi, huserar Church & Society som ingår i Natural Resource Justice Network in Malawi (NRJN), ett nätverk av olika civilsamhällsorganisationer (CSO:s). Dess projektchef **Paul Mvula** säger att det är regeringens ansvar att sanera miljön i Mwabulambo.

”Det är omöjligt för ett bolag att lämna landet utan att någon i regeringen känner till det. Därför är det regeringens ansvar att städa upp”, säger han.

Karongas vattenmyndighet har tagit prover på vattnet i gruvschakten som visar att det är hälsovädligt. När det gäller hälsoproblem saknas samlade fakta. Folk har i allmänhet inte råd att ta sig till

LANTBRUK OCH TOBAK

- Cirka 90 procent av Malawis 16,5 miljoner invånare lever på landsbygden. Över 50 procent av befolkningen lever under fattigdomsgränsen. Landet är mycket bistandsberoende.
- Lantbruket står för cirka 85 procent av exportinkomsterna varav tobak står för 60–70 procent.
- Gruvnäringen uppskattas endast utgöra en till två procent av bruttonationalprodukten.

”ETT BOLAG BRYTER MOT LAGEN OM DET INTE SANERAR OMRÅDET NÄR DRIFTEN AVSLUTAS.”

hälsoklinikerna som ligger långt bort.

Mvula är kritisk till att regeringens information till och kommunikation med lokalbefolkningen är obefintlig samt att handlingar som rör gruvdrift inte är offentliga. Fem kolgruvor är identifierade varav två av de största finns i Karonga. Där finns även landets första urangruva i Kayelekera, men Mvulu säger att det finns många mindre gruvor.

”Det finns gruvor och prospekterings-

platser i hela Malawi, men vi vet inte det exakta antalet trots att vi har uppmanat regeringen att vara tydlig med hur många det finns”, säger Mvula.

Han betonar att NRJN inte är emot gruvdrift om den leder till bättre infrastruktur och levnadsförhållanden på gruvorterna. Han hävdar dock att med undantag för att ett vattenreningsverk och en klinik har byggts i Kayelekera så har infrastrukturen inte har utvecklats på någon gruvort.

Nästän inga lokalinvånare har anställts i gruvorna. Den nuvarande gruv- och minerallagen är från 1981 och har flera luckor om lokalbefolkningens rättigheter. En ny lag förväntas snart antas, något som Mvula menar skulle

vara ett steg i rätt riktning.

”Men den nya lagen har diskuterats i nästan åtta år”, suckar han.

Även ett utkast till en lag som skulle göra information om gruvdrift offentlig ligger på regeringens bord.

”Bolag som vill investera i Malawi måste trycka på regeringen att anta lagarna”, säger Mvula.

PROBLEM KOMMER ATT LÖSAS

Grain Malunga, koordinatör på Gruv- och energikammaren i huvudstaden Lilongwe, säger att gruvsektorn är oövertydlig i Malawi.

”Den utgör högst en till två procent av vår bruttonationalprodukt, säger han.

Luftburna geofysiska undersökningar i olika områden har dock funnit tecken på mineraler, bland annat på ädelsten och metaller. Malunga säger att tre bolag gör prospekteringar runtom i landet, bland annat efter olja och gas, men att NRJN och andra CSO:s blandar ihop detta med gruvdrift.

”De reser dit och agiterar lokalbefolkningen att kräva kompensation fastän ingen gruvdrift har påbörjats. Det destabiliserar hela processen och skrämmer iväg investerare”, säger han.

Malunga hävdar han att lokalbefolkningen har fått arbete i en del gruvor och att utveckling sker.

”Före 2009 fanns det nästan ingenting i Karonga. Nu har flera banker öppnat, en modern flygplats har anlagts och det finns vattenreningsverk i Kayelekera”, säger han.

Malunga medger att det finns problem kring gruvdriften, men säger att dessa kommer att lösas när den nya gruv- och minerallagen antas och att problemen i Mwabulambo inte är representativa för gruvnäringen. Han tror att Eland Coal bara har gjort ett avbrott i verksamheten. Därmed har inget lagbrott begåtts.

”Ett bolag bryter mot lagen om det inte sanerar området när driften avslutas. Eland Coal har inte meddelat regeringen att driften har avslutats”, säger han.

Skribenten är svensk frilansjournalist.

Kathmandua rakennetaan maanjäristyksen jäljiltä. Se on kallista, sillä rakennustarvikkeista on pulaa, samoin pätevistä työvoimasta. Nepalilaisia työmiehiä ei riitä rakennustyömaille, joten edullista työvoimaa hankitaan Intiasta. Samaan aikaan puolisen miljoonaa nepalilaista tienaa elantoaan muiden muassa Malesiassa, Qatarissa ja Saudi-Arabiassa. He lähettävät kotiin rahaa, jolla rakentaminen kustannetaan.

KATHMANDU NOUSEE

Huhtikuussa 2015 maa järisi Nepalissa lähes kahdeksan magnitudin voimalla. Maanjäristyksen keskus oli noin 80 kilometriä maan pääkaupungista Kathmandusta. Nyt Kathmandun laakso on yhtä suurta rakennustyömaata.

KUVAT JA TEKSTI HANNAMARI SHAKYA

Muuttokuorma siirtyy vanhasta talosta uuteen Imadolissa Patanissa. Tärkein esine on valtaisa vesisäiliö, joka sijoitetaan keskelle rakennettavan talon perustuksia. Maanjäristyksen jälkeen rakennusmääräyksiä on kiristetty ja valvontaa tehostettu. Esimerkiksi talon kantavien rakenteiden on oltava aikaisempaa paksumpia.

Intialaiset puusepät
asentavat ikkuna-
laseja omakotitaloon
Jhamsikelissa
Patanissa.

Krishna Bahadur

Karki, 52, on työskennellyt Kathmandussa kuusi vuotta. Hän kuljettaa rakennus-
tarvikkeita työmaalle, jossa työskentelee enimmäkseen intialaisia rakennusmiehiä. Hän ansaitsee päivässä seitsemisen euroa. Aikaisemmin Karki viljeli maata kotiseudullaan Lalbandissa Sarlahin läänissä. Se sijaitsee Kaakkois-Nepalissa ja on kuulu tomaateistaan.

Kamal Kumar Bistan, 70, kotitalo tuhoutui maanjäristyksessä. Nyt hän rakennuttaa uutta kolmikerroksista omakotitaloa Jham-sikeliin Pataniin. Lähes kaikki työvaiheet tehdään käsin. Rakennusurakka kestää arviolta vuoden, ja se maksaa 70 000 euroa. Rakennusmiehet asuvat keskeneräisessä talossa. Jos seiniä ei ole, pressut suojaavat sateelta. Miehet nukkuvat rakentamillaan lavereilla ja valmistavat ruokansa kaasukeittimillä.

Mahenda Tamang kertoo iäkseen 14 vuotta. Hän on työskennellyt rakennustyömaalla vasta neljä päivää timpurin apulaisena. Hän poistaa nautoja vanhoista laudoista. Tamang asuu Kathmandussa maanviljelijävanhempiensä kanssa. Hän on keskeyttänyt koulun, jotta voi ansaita rahaa perheelleen.

Raj Kumar Sharma, 35, on puuseppä ja kotoisin Biharista Intiasta. Työkokemusta hänellä on 20 vuotta. Sharma kertoo, että Nepalissa ansaitsee paremmin kuin Intiassa. Kathmandussa riittää myös töitä.

Suraj Tamang on 17-vuotias ja kotoisin Sidulista Terain alangolta. Tamang on jo usean kuukauden ajan kantanut tiiliä ja muita rakennustarvikkeita työmaalla Sanepassa Patanissa. Tiiliä kannetaan punotulla korilla, joka nostetaan hihnan avulla otsalle. Kuorma painaa noin kolmekymmentä kiloa.

Nepalin maanjäristyksessä menehtyi lähes 9 000 ihmistä ja kymmeniä tuhansia loukkaantui. Lähes 900 000 rakennusta tuhoutui. Vuoristovaltion jälleenrakennus kestää vielä vuosia. Kathmandussa rakentamista vaikeuttaa se, että vanhat rakennukset sijaitsevat kapeiden ja vaikeakulkuisten katujen ja kujien varrella.

TEKIJÄ ON KUVAJOURNALISTI.

AINA VÄHÄN ARVOTON

Koko Hubara perusti blogin kaltaisilleen ei-valkoisille suomalaisille. Myös valkoiset löysivät blogin, ihastuivat ja kauhistuivat. Alkoi keskustelu siitä, saako toisen kulttuuria omia.

"Olen sataprosenttisesti suomalainen", Koko Hubara sanoo Runeberg-patsaan alla Helsingin yliopistossa.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ KUVAT LIISA TAKALA

Vantaalainen Koko Hubara oli ehkä nelivuotias, kun tuntematon nainen veti häntä silmäripsistä ja totesi: "Ovatpa ne pitkät!" Viisivuotias, kun hän käveli äitinsä kanssa ostoskeskuksesta kotiin ja joku ilkkui: "Ähläm sähläm, on siinä matkamuisto!"

Kaksitoistavuotias, kun vieras mies huusi kaupan kassajonossa, että "neekerityttö varastaa" ja penkoi hänen taskunsa ja alushousunsa. Aikuiset näkivät, eivät puuttuneet.

Tuo kaikki on rasismia, ja siihen Hubara oli kasvanut.

Kesti lähes parikymmentä vuotta, kunnes hän ymmärsi, ettei voi enää vaieta.

Heinäkuussa 2015 Hubara palasi pyöräretkeltään tyttärensä kanssa. Hän avasi tietokoneensa kotonaan Helsingissä ja järkyttyi. Perussuomalaisten kansanedustaja Olli Immonen oli kirjoittanut Facebook-sivullaan, että monikulttuurisuus on painajainen, joka pitää kukistaa.

Minä olen unelma, Hubara vastasi *Ruskeat Tytöt* -blogissaan.

Hubara kirjoitti kahden kulttuurin arjestaan ja totesi, että painajainen ei ole monikulttuurisuus vaan äärioikeistolaisuuden ja kansallismielisyyden nousu, jota Immosen kaltaiset viljelevät. Bloggaus keräsi kymmeniätuhansia lukijoita päivässä.

Yhtäkkiä Hubara oli antanut kasvot rodullistetuille ihmisille.

Rodullistaminen tarkoittaa, että ihmisiin liitetään tietynlaisia ominaisuuksia, stereotypioita ja ennakkoluuloja ihonvärin tai etnisen taustan perusteella. Näin valtaväestö voi erottaa rodullistetut ihmiset omaksi ryhmäkseen ja pitää yllä hallitsevaa asemaansa.

MUIDEN TULKITSEMA

Koko Hubaran äiti on vaalea kantasuomalainen ja isä maahanmuuttaja, jemenijuutalainen Israelista. He sanoivat tyttärelleen, että pystyt mihin vain. Töitä tosin pitää tehdä kaksi kertaa kovemmin kuin muut, jotta kukaan ei pääse sanomaan elintasopakolaiseksi.

Elettiin 1990-luvun lamaa. Työttömyys kasvoi, asenteet maahanmuuttajia kohtaan kiristyivät.

Hubara oli kestänyt koulukavereiden pilkan, kuten: *Ootsä joku hutupakolainen? Ovatko sun isä ja äiti muka naimisissa?* Hän oli hiljaa, jottei aiheuttaisi ongelmia. Hän totteli vanhempiensa neuvoa. Hän oli

luokkansa parhaita oppilaita ja työskenteli iltaisin lastenhoitajana.

Silti Hubara ahdistui. Hän vihasi ruskeaa ihonväriään, oli sairastunut syömishäiriöön.

Yhdeksännellä luokalla opinto-ohjaaja ehdotti, että Hubara opiskelisi lähihoitajaksi, vaikka hänen keskiarvonsa oli 9,3. Hän jatkoi lukioon ja valmistui laudaturin arvosanoin.

Sen jälkeen hän jäi lastenhoitajaksi ja töihin kaupan kassalle.

Hubara puntaroi mahdollisuuksiaan. Montako ei-valkoista suomalaista toimittajaa, professoria tai yritysjohtajaa hän tiesi? Vain muutaman, kuten toimittaja Umayya Abu-Hannan.

Mutta opiskelu kiinnosti Hubaraa. Hän pääsi Helsingin yliopistoon ensiyrittämällä. Hän luki englantilaista filologiaa, sosiaalityötä, viestintää ja Pohjois-Amerikan tutkimusta, etenkin afroamerikkalaista orjuuden historiaa. Luennoilla hän oli lähes poikkeuksetta ainoa ruskea ihminen.

Yliopistossa valkoiset suomalaiset puhuttelivat häntä siivoojaksi tai Unicafen työntekijäksi. Kadulla he näkivät hänet arabimuslimina, alistettuna naisena. Ravintolassa valkoiset miehet olettivat, että hän on musta tai latino, villi ja seksuaalisesti ylivilivittänyt.

Silloin Hubara ajatteli vanhempiensa sanoja: "Ei pidä välittää. Ole ylpeä."

Mutta hän tunsi, ettei ollut arvokas. Rasismi ei ole vain stereotypioita ja pelkoja vaan syrjiviä yhteiskunnan rakenteita, joiden pohjakastiin ruskea nainen kuuluu. Hänestä rakenteellinen rasismi on maailman kuva, perua siirtomaavallan ajalta, juurtunut valkoisten ihmisten alitajuntaan.

Siksi hän tunsi, ettei tullut nähdäksi eikä hyväksytyksi.

Siksi ruskeita tyttöjä ei juurikaan näkynyt yliopistoissa, saati päättäjinä.

KEHUJA JA VIHAA

Helmikuussa 2015 Koko Hubara perusti bloginsa *Ruskeat Tytöt*. Hän halusi löytää oman yhteisönsä ja luoda sille tilan, jossa voi käsitellä rasismia, nationalismia, identiteettiä ja vaikka meikkejä.

"Me ruskeat tytöt kykenemme olemaan samaan aikaan kokonaan suomalaisia ja kokonaan jonkun muun/muidenmaalaisia ilman, että ne sulkevat toisiaan pois – mutta välillä tuntuu, että meitä yritetään sulkea pois", Hubara kirjoitti ensimmäisessä blogitekstissään *Unohdatko säkin aina, että olet ruskea?*

KESTI LÄHES PARIKYMMENTÄ VUOTTA,
KUNNES KOKO HUBARA YMMÄRSI, ETTEI VOI ENÄÄ VAIETA.

Kirjoitus keräsi 20 000 tykkäystä Facebookissa.

Hubara oli päättänyt kirjoittaa kaltaisilleen, ei-valkoisille suomalaisille.

Kohta myös valkoiset lukijat löysivät hänen bloginsa.

Heinäkuinen blogiteksti *Minä olen unelma* sai lähes pelkästään suitsutusta. Mutta kului vain puoli vuotta, ja Hubara joutui valkoisten, myös ihailijoidensa, ryöpyttämäksi.

Hubara oli lukenut **Laura Lindstedtin** Finlandia-palkitun teoksen *Oneironin* ja samaistunut vahvasti juutalaisnaiseen Shlomithiin, joka sairastaa anoreksiaa. Blogiinsa hän kirjoitti:

”Ihmisenä, joka on saanut juutalaisen kasvatuksen ja tapellut syömis-häiriötä vastaan lapsuudesta saakka, koen hyvin loukkaavana, että yksi kokemuksistani ja olemassaoloistani on yksinkertaistettu jännittäväksi tarinaksi kantasuomalaisen naisen toimesta.”

Heräsi kiihkeä väittely siitä, kuka saa kirjoittaa mitä ja kenestä.

”En ole kieltänyt valkoisia taiteilijoita luomasta rodullisia hahmoja”, hän toteaa edelleen.

”Myös kuvitteellisten hahmojen pitää olla uskottavia, sillä mielikuvat jäävät elämään ja osaksi yhteiskunnallista keskustelua. Sanat ja tekstit tuottavat todellisuutta.”

On marraskuu 2016, ja Hubara poh-tii kohua kotonaan Helsingissä.

Hubara selittää, että anoreksia on vakava sairaus, joka ei johdu vain juutalaisuudesta. Hänestä Lindstedt tulkit-si syömishäiriöistä juutalaisnaista ”todella stereotyyppisesti ja epäuskottavasti”.

Hubara puhuu kulttuurisesta omi-misesta, joka on tuttua esimerkiksi saamelaisille.

Kulttuurinen omiminen tarkoittaa, että valtakulttuuri lainaa jotain vähem-mistökulttuurille kuuluvaa ja hyöttyy sii-tä, kuten Lapin matkailuteollisuus saamelaisista. Näin valtakulttuuri voi pitää

yllä stereotypioita vähemmistöistä ja pönkittää samalla omaa valta-asemaansa.

NÄKÖKULMAT ESIIN

Ei-valkoisia ihmisiä muistutetaan jatkuvasti siitä, että he ovat rodullis-tettuja. Selitysten vaatiminen tekee kipeää, Koko Hubara selittää. Bloginsa hän perusti pitkälti siksi, että hänen kaltaisillaan olisi julkinen tila, jossa voi purkaa tunteitaan ja kokemuksiaan.

Hubara haluaisi, että näkökulmista voisi keskustella.

”Miksi asiat vaietaan Suomessa kuoliaaksi?” hän kysyy.

”Onko niin, että kun olet tottunut olemaan etuoikeutettu ja joku vaatii tasa-arvoa, tunnet, että sinua sorretaan. Valtaväestö loukkaantuu usein siitä, kun joku vähemmistöstä loukkaantuu.”

Hubara toivoo keskustelua etuoi-keuksista ja asemista, jotka määrittelevät pitkälti sen, kuinka paljon sananval-taa kukin saa. Kun keskustelu kääntyy monikulttuurisuuteen ja maahanmuut-toon, äänessä ovat yleensä valkoiset etu-oikeutetut ihmiset, joiden näkökulma jää ainoaksi.

Ei-valkoisilta puuttuu oma kir-jallinen äänensä, Hubara sanoo.

”Kun perustin blogini, ajattelin, että nyt minä olen se, joka sanoo, mitä rasismi on. Että nyt kukaan ei voi vähä-tellä sitä, miltä minusta tuntuu. Mutta en ole olemassa sitä varten, että selit-täisin jatkuvasti valtaväestölle, mitä rodullistaminen tuntuu.”

Sillä se tuntuu usein pahalta, Hubara sanoo.

Hän otti lokakuussa kantaa Lume-nen *Älä ole jonkun toisen tulkinta kau-niista* -mainokseen. Hubaraa ärsyttää, että mainoksessa ruskea nainen katsoo ihaillen vaaleaverikköä, joka taas katsoo ”ivallisesti ilmeisesti itäeurooppalaista, vahvasti meikattua naista”.

”Sekö on rohkeaa, että keulakuvaksi

laitetaan valkoinen ja mallin mitat täyttävä nainen?”

Hubara on ruskea nainen 24/7. Hänelle se tarkoittaa sitä, että joka ker-ta, kun hän astuu kotinsa ovesta ulos valkoisten suomalaisten tilaan, hän voi joutua rasismin kohteeksi.

KOKONAAN SUOMALAINEN

Koko Hubara kirjoittaa kotonaan, usein aamuvuorilta ennen kuin tytär herää. Uusista ja syvennetyistä blogiteksteistä ilmestyy helmikuussa kirja *Ruskeat Tytöt*, joka on ”tunne-esseitä suku-puolen ja rodun risteymistä”.

**SHIRLEY MEITAL
KOKO HUBARA**
IKÄ: 32
KOULUTUS: Valtio-tieteiden kandidaatti Helsingin yliopistosta 2014
TYÖ: A-klinikkasäätiön projektikoordinaattori, vapaa toimittaja ja bloggaja
PERHE: Neljävuotias tytär
HARRASTUKSET: Lukeminen, kirjoittaminen, elokuvat

”EN OLE KIELTÄNYT VALKOISIA TAITEILIJOITA LUOMASTA RODULLISIA HAHMOJA.”

”Olen yrittänyt kirjoittaa ajattelematta valkoisia ihmisiä, mikä on vaikeaa.”

Hubara sanoo, että se johtuu siitä, että hän on kasvanut ”valkoisten normien mukaisesti”.

Muutakin on tekeillä. Hubara hakee kirjan, **Roxane Gayn** *Bad Feministin*, jota hän kääntää suomeksi. Kummankin esseekirjan kustantaa Like. Käännöksen vuoksi hän jatkoi toimivapaataan A-klinikkasäätiön

projektikoordinaattorin työstään marraskuuhun 2017 asti.

Myös sosiaalityön gradu on teke-mättä, tosin ”viittä vaille valmis”. Se kä-sittelee lastensuojelun ilmoitusvelvolli-suutta netti- ja virtuaaliympäristössä.

Hubara haluaa kirjoittaa lisää kir-joja. Hän on hakenut apurahoja ro-maaniin, joka kertoo ”rodullistetusta hahmosta, jota olen kehitellyt 14-vuotiaasta”.

Siitä hän ei kerro vielä enempää.

Mieluummin hän leikittelee vaikka ajatuksella taiteilijanimestä. Se periytyisi kahdesta suvusta ja kulttuurista. Isomummon tyttönimi on Suomalainen, isänäidin Mizrahi, joka tarkoittaa itämainen. Koko taas on lapsuuden lempinimi, jonka Hubara on virallistanut.

Taiteilijanimi voisi olla Koko Suomalainen Mizrahi.

Tai juurevemmin Koko Suoma-lainen Itämainen. •

Säätietoja PAPERILLA

Kehitysmaiden säälaitokset tarvitsevat nykyaikaista teknologiaa ja osaamista, jotta ne voisivat varautua ilmastonmuutokseen.

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN
KUVITUS ANNA-KAISA JORMAINEN

Joka aamu säälaitoksen assistentti kiipeää lentokentän katolle Barbadosen saarel-la Karibialla. Hän tarkkailee pilviä, näkyvyyttä ja tuulta ja kirjaa tiedot vihkoon. Sen jälkeen hän kävelee säälaitokselle ja siirtää havaintonsa tietokoneelle.

Monessa Aasian, Afrikan ja Karibian alueen maassa Barbadosen tilanne on arkipäivää. Säähavainnot kirjataan paperille, koska teknistä laitteistoa ei ole, sitä ei osata käyttää tai laitteistoon ei luoteta.

Teollisuusmaissa meteorologisten havaintojen kerääminen on automatisoitu, jolloin käyttäjä voi seurata saderintaman saapumista kotipihalleen reaaliaikaisesti matkapuhelimellaan.

Marraskuussa voimaan astunut Pariisin ilmastosopimus velvoittaa kaikki sopimusvaltiot vähentämään ilmastopäästöjä. Velvoitteet koskevat myös kehitysmaita.

Päästövähennysten lisäksi kehitysmaiden pitäisi pystyä ennustamaan ja varautumaan ilmastonmuutoksen tuomiin sään ääri-ilmiöihin. Niiden säälaitosten on parannettava kykyään laatia sääennustuksia.

Siirtomaaisännät perustivat kehitysmaihiin Afrikassa ja Aasiassa säähavaintojärjestelmiä jo 1800-luvulla. Kun maat itsenäistyivät, sääasemien ylläpito ei ollut uusien hallitsijoiden tärkeyslistan kärjessä. Monissa maissa säätietojen kerääminen päättyi ja havaintoverkosto hävisi vuosikymmeniksi.

Viime vuosina kehitysmaat ovat saaneet aikaisempaa enemmän kansainvälistä rahoitusta säätiедon parantamiseen. Silti monissa maissa säähavaintoverkosto on yhä harva.

”Mailta puuttuu havaintoasemia, teknologiaa ja asiantuntijoita, jotka pystyvät analysoimaan kerättyä tietoa”, tiivistää Ilmatieteen laitoksen erikoistutkija **Ari Venäläinen**.

**"IHMISET
KAIPAAVAT
KÄYTÄNNÖN
TIETOA SIITÄ,
PITÄÄKÖ HEIDÄN
SUOJAUTUA
JA VIEDÄ
ELÄIMENSÄ."**

”Monissa maissa säätietojen kerääminen on edelleen säähistorian keräämistä, koska reaaliaikaiseen havainnointiin ei ole mahdollisuutta.”

KALLISTA TEKNOLOGIAA

Kansainväliset ilmastomallit ennustavat hyvinkin tarkasti, miten eri lämpötilat vaikuttavat esimerkiksi sademääriin. Kehitysmailta puuttuu kuitenkin osaamista mallien hyödyntämiseksi. Ennusteet koskevat maantieteellisesti laajoja alueita, joten niiden hyödyntäminen edellyttää paikallista osaamista ja säätietoja.

”Monet kehitysmaiden meteorologit päätyvät työskentelemään ulkomaille, joten niissä ei ole tarpeeksi koulutettuja asiantuntijoita”, Ari Venäläinen sanoo.

Suomen Ilmatieteenlaitos on kouluttanut meteorologeja Afrikassa ja Aasiassa 1970-luvulta lähtien. Meteorologit ovat oppineet hyödyntämään nykyaikaista säätietoa ja -teknologiaa.

Sään ääri-ilmiöiden ennustamista vaikeuttaa se, että kehitysmailta puuttuu pitkän aikavälin säähavaintotietoja. Suomessa ensimmäiset säätiедot on kirjattu jo 1800-luvun alussa.

”Historiatieto auttaa ennustamaan ilmaston luonnollista vaihtelua. Ilmeneekö äärimmäinen kuivuus tyypillisesti kerran kymmenessä vai 50 vuodessa?” Venäläinen selittää.

Tiedon perusteella voidaan arvioida ilmastonmuutoksen vaikutusta sääilmiöiden voimakkuuteen.

Säätietojen keräämisessä käytettävä teknologia on kallista. Harva kehitysmaa pystyy rakentamaan automaattisten havaintoasemien verkoston. Asemat tarvitsevat toimiakseen myös sähköä ja internet-yhteyden. Lahjoitetut laitteet eivät ratkaise ongelmaa, sillä eri valmistajien laitteet eivät välttämättä ole keskenään yhteensopivia.

Teollisuusmaille laitteiden lahjoittaminen kehitysmaihiin on taloudellisesti kannattavaa, sillä se sitouttaa vastaanottajan hankimaan laitteiden lisäosat ja ohjelmistojen päivitykset samalta valmistajalta vuosiksi eteenpäin.

SÄÄ ON POLITIIKKAA

Kansainvälisen ilmastonmuutoskeskustelun seurauksena säätietojen merkitys korostuu kehitysmai-

den poliittisessa päätöksenteossa. Silti säätietoja hyödynnetään vielä vähän esimerkiksi maankäytön ja maatalouden suunnittelussa sekä ääri-ilmiöihin varautumisessa.

”Poliitikot kyllä puhuvat meteorologian tarpeellisuudesta aiempaa enemmän. Säälaitokset kuitenkin kertovat, etteivät puheet vielä näy laitosten rahoituksessa”, sanoo Helsingin yliopiston tohtorikoulutettava **Minna Mayer**.

Hän tutkii meteorologiaa yhteiskunnallisena ilmiönä kehitysmaissa.

Säälaitoksilla ja poliitikoilla saattaa olla keskinäisiä ristiriitoja. Säälaitosten viranomaistehävänä on esimerkiksi antaa säävaroituksia. On iso taloudellinen päätös evakuoida satojatuhansia ihmisiä säävaroituksen seurauksena.

Jos säävaroitutus on virheellinen ja evakuointi osoittautuu turhaksi, poliittinen paine säälaitoksia kohtaan kasvaa. Mayer kertoo tapauksista, joissa väärän säävaroituksen takia niiden antaminen on siirretty säälaitokselta ministerille tai presidentille.

”Haastattelemanani meteorologit kertovat kovasta poliittisesta paineesta. Heiltä vaaditaan tarkkoja säävaroituksia huonoilla säätiедoilla. Säälaitokset varmistavat tietoja muista maista ja viivyyttävät varoituksen antamista viime hetkeen, jotta tiedot olisivat mahdollisimman tarkkoja.”

VÄÄRINYMMÄRRETYT VAROITUKSET

Maanviljelijät ja riskialueilla asuvat ihmiset hyötyisivät paikallisista sääennusteista. Nyt he hakevat internetistä säätiेतoa, joka ei perustu paikalliseen tietoon. Kansainvälisten hakukoneiden ennusteet eivät myöskään anna säävaroituksia.

”Ilmatieteen laitokset ovat huonosti markkinoineet ja kehittäneet palveluitaan paikallisten ihmisten tarpeisiin”, Ari Venäläinen kertoo.

Minna Mayer sanoo, että paikalliset ihmiset eivät usein edes ymmärrä säätiедotteita.

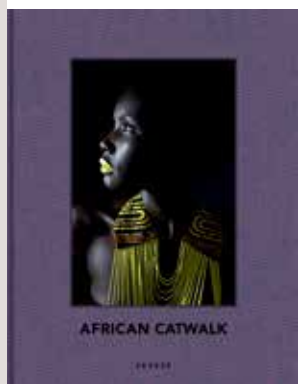
”Radiossa annettavat sääennusteet ovat monille liian teknisiä ja vaikeita. He eivät ymmärrä, mitä esimerkiksi myrskyn tuulennopeus tarkoittaa. Ihmiset kaipaavat käytännön tietoa siitä, pitääkö heidän suojautua ja viedä eläimensä turvaan.”

Mayerin mielestä säätiेतoihin ei pitäisi suhtautua vain teknisenä ilmiönä vaan myös osana paikallista kulttuuria.

”Kehitysmaissa säähän liittyy paljon uskomuksia. Ajatellaan, että luonnonilmiöt ovat tuurista kiinni ja rangaistuksia. Sen takia ihmisillä ei ole samanlaisia suojautumiskeinoja kuin länsimaissa. Tämä olisi hyvä ottaa huomioon, kun säälaitoksia kehitetään.” •

Eteläafrikkalainen Geraldine Steenkamp (vas.) ja kamerunilainen Valerie Ayena odottavat autossa ennen esiintymistään Kapkaupungin muotiviikolla Etelä-Afrikassa vuonna 2012.

PER-ANDERS PETERSSON. African Catwalk. Kehrer Verlag, 2016.

AFRIKAN CATWALKEILLA

Ruotsalainen valokuvaaja **Per-Anders Pettersson** kävi ensi kerran muotinäytöksessä Etelä-Afrikan Johannesburgissa vuonna 2009. Sen jälkeen hän on kuvannut mantereiden muotiviikkoja muiden muassa Mosambikissa, Zimbabwessa, Ruandassa ja Kongon demokraattisessa tasavallassa. Nyt kuvia voi nähdä näyttelyissä maailmalla tai vastikään julkaistussa kirjassa *African Catwalk*. Se on yhtä aikaa muotikuvasto, taideteos ja dokumentti.

Kuvissa naiset ja miehet esittelevät muotia catwalkeilla, odottelevat esiintymisvuoroaan takahuoneissa, polttelevat tupakkaa ja pelailevat puhelimillaan. Malleja riisutaan ja puetaan, meikataan, kammataan ja koristellaan. Yleisö arvioi näkemäänsä ja siemailee samppanjaa.

Muotitapahtumat kertovat Afrikan kasva-

vasta taloudesta ja keskiluokasta, kirjoittaa aikakauslehti *Vogue Italian* kuvatoimittaja **Alessia Glaviano**. Ihmisillä on rahaa, jota he kuluttavat muotiin, autoihin ja muuhun luksukseen. Muotiviikkoja sponsoroivat kansainväliset pankit, kosmetiikkayritykset ja autonvalmistajat, kuten Mercedes-Benz.

Glavianon mukaan valtaosa muotiviikkojen asusteista on saanut vaikutteita länsimaista. Monet eurooppalaiset muotiyritykset etsivät uusia asiakkaita Afrikasta, kun Kiinan talouskasvu hiipuu. Osa myös omaksuu paikallisia tyylejä mallistoihinsa.

Vain harvat afrikkalaiset vaatesuunnittelijat tulevat toimeen työllään. He eivät saa tuotteitaan markkinoille, vaikka sosiaalinen media auttaa jakamaan tietoa ja ideoita. Harvassa maassa on myöskään ammattimaisia mallikouluja ja -toimistoja tai kuvaajia.

NICK BUXTON & BEN HAYES (TOIM.). Ilmastomuutoksen voittajat ja häviäjät. Sotateollisuus ja suuryhtiöt muovaavat lämpenevää epätasa-arvon maailmaa. Like, 2016.

TALOUS KUULUU KAIKILLE

KUKA TAHANSA voi esittää julkisuudessa mielipiteitä ilmastomuutoksesta, ydinvoimasta ja esimerkiksi homoavioliitoista. Taloutta sitä vastoin saavat kommentoida vain alan asiantuntijat ja ammattilaiset.

Taloustiede mielletäänkin usein fysiikan tai kemian kaltaiseksi täsmälliseksi tieteeksi, jossa jokaiseen kysymykseen on vain yksi oikea vastaus. Etelä-korealaisen taloustieteilijän **Ha-Joon Changin** mielestä näin ei kuitenkaan ole.

”Taloustiede on poliittista. Se ei ole eksakti tiede, jossa olisi objektiivisia totuuksia, jotka voidaan osoittaa paikkansapitäviksi ottamatta poliittista tai moraalista kantaa.”

ILMASTONMUUTOKSEN VOITTAJAT

ILMASTONMUUTOKSESTA on julkaistu lukuisia tieteellisiä tutkimuksia, joissa varoitetaan lisääntyvistä kuivuuskausista, myrskyistä ja tulvista. Niissä tutkijat kiirehtivät toimia ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi ja lopulta pysäyttämiseksi.

Myös talouselämän vaikuttajat ja turva-alan ammattilaiset ovat laatineet raporttejaan ilmastomuutoksen mahdollisista seurauksista.

Raporteissa ennakoidaan esimerkiksi jäätiköiden sulamista pohjoisilla merialueilla, mikä helpottaa entisestään öljynporausta ja laivaliikennettä. Samalla niissä varaudutaan mahdollisiin levottomuuksiin köyhissä maissa, kun luonnonolot heik-

kenevät ja ihmisiltä loppuvat ruoka ja juoma. Se taas lisää pakolaisuutta ja voi jäsityttää kehittyneiden maiden turvallisuutta.

Tutkijat **Nick Buxton** ja **Ben Hayes** muistuttavat, että ilmastomuutos on liike-elämälle lähinnä bisnesmahdollisuus. Esimerkiksi turva-alan yritykset menestyvät, kun yhä useammat haluavat rajata pakolaiset muurien taakse tai taltuttaa levottomuuksia aseina.

Siksi ne eivät halua ryhtyä hillitsemään tai rajoittamaan ilmaston lämpenemistä.

Ilmastomuutoksen voittajat ja häviäjät on artikkelikokoelma, jossa pohditaan ilmastomuutoksen syitä ja seurauksia useista näkökulmista.

Chang muistuttaa, että talous on monisyinen kokonaisuus. Sitä selitetään ja tutkitaan monista lähtökohdista. Teorioita ja koulukuntia on lukuisia, ja ne painottavat monimutkaista todellisuutta eri tavoin. Myös johtopäätökset poikkeavat toisistaan.

Changin mielestä jokaisen valistuneen kansalaisen tulee tuntea taloutta sen verran, että kykenee tunnistamaan yleisimmät taloustieteelliset väittämät ja arvioimaan, mikä niistä on kulloinkin uskotavain. Olennaista on osata kysyä, kuka mistäkin väittämästä hyötyy, Chang toteaa.

Kirjassaan *Taloustiede* Chang esittelee kattavasti talouden historiaa, käsitteitä, koulukuntia, tunnuslukuja ja toimijoita.

HA-JOON CHANG. Taloustiede. Käyttäjän opas. Into, 2016.

MIKSI MATTI KUOLI?

INTIALAISET Pankaj Johar ja Sunaina Kapoor avioituvat Delhisä, muuttavat omaan asuntoon ja palkkaavat avukseen 54-vuotiaan **Cecilian**. Ansioillaan Cecilia elättää perhettään kaukana Koillis-Intiassa.

Eräänä päivänä Cecilia saa kuulla, että hänen 14-vuotias tyttärensä **Matti** on tehnyt itsemurhan Delhissä. Kuolemaan liittyy epäselvyyksiä, joita elokuvatuottaja Johar ja juristi Kapoor alkavat Cecilian kanssa tutkia.

Miten Matti on päätnyt kotiapulaiseksi Delhiin, vaikka hänen olisi pitänyt käydä

koulua kotikylässään? Miksi poliisin raportissa lukee, että Matti on 18-vuotias? Miksi Cecilian sukulaiset ilmestyvät Delhiin ja uhkaavat kostolla, jos hän ei lopeta tytön kuoleman selvittämistä? Myös Mattin työnantaja haluaa vaientaa Cecilian rahalla.

Mattin kuoleman tutkiminen tutustuttaa Joharin ja Kapoorin Delhin lapsityöläisiin. He käyvät myös Cecilian kotiseudulla, jossa useat vanhemmat kertovat kadonneista tytärstään. Kotikylässä väki kuitenkin vaikeaa ja tunnelma kiristyy. Johar aavistaa, että he ovat edenneet liian pitkälle.

PANKAJ JOHAR. Cecilia. Penny Wise Films, 2015. DocPoint Helsinki Documentary Film Festival. 23.–29.1.2017.

LÄNSIRANTA

TIETO SIIRTYY HITAASTI

Muulla maailmassa ihmiset selailevat huoletta älypuhelintaan, mutta palestiinalaiset ovat yhä hitaan ja tökkivän 2G-verkon varassa.

TEKSTI HEIDI HÖÖK KUVAT PETRI KANGAS

Viime kesänä Länsirannan kaduilla ei jahdattu Pokémon Go -mobiilipelin hahmoja. Sovellus perustuu älypuhelimien paikkatietoihin, ja sellaiset eivät palestiinalaisella liittymällä toimi. Palestiinalaiset joutuvat tyytymään 2G-teknologiaan.

2G-mobiiliverkko kehitettiin 1990-luvun tarpeisiin. Yksinkertainen internetin selailu onnistuu, mutta tiedonsiirto on tuskastuttavan hidasta.

Nopeampi 3G-verkko otettiin käyttöön maailmalla yli kymmenen vuotta sitten. Sillä voi vaivatta jakaa valokuvia, päivittää Twitter-tiliä ja kuunnella musiikkia internetin kautta. Israel kuitenkin kielsi 3G-verkon palestiinalaisilta turvallisuussyistä. Moni palestiinalainen asiantuntija uskoo, että Israel turvaa päätöksellä omia taloudellisia ja poliittisia etujaan.

”En voi aamuisin työmatkallani lukea edes sähköpostejani”, toteaa palestiinalainen ihmisoikeusaktivisti Issa Amro, joka työskentelee online-teknologiaa kehittävässä yrityksessä Hebronissa.

”Ulkomaille olen käyttänyt sovelluksia, jotka auttavat löytämään kahviloita ja kauppia. Länsirannalla ei toimi edes gps-paikannin.”

Aamuruuhkassa Amro voi vain tuijottaa keltaisen bussin ikkunasta ulos. Älypuhelinta on turha näppäillä, sillä internetiin pääsee vain, jos hakeutuu langattoman lähiverkon eli wifin äärelle esimerkiksi koteihin tai ravintoloihin.

”EN VOI AAMUISIN
TYÖMATKALLANI
LUKEA EDES
SÄHKÖPOSTEJANI.”

Amro Shaban (oik.) myy
matkapuhelimia Nablusin
keskustassa. Apulaisena
työskentelee Jamal Ksas.

NUORIA ÄRSYTTÄÄ

Kaksi kolmesta palestiinalaisesta on alle 30-vuotias. Rajoitettu pääsy internetiin ärsyttää eniten nuoria, jotka ovat kiinnostuneita älypuhelimien uusista sovelluksista.

Mahmoud Mohammed, Sara Abu Alrub ja Qusai Zain Aldeen kertovat, ettei suuri osa mobiilisovelluksista toimi Länsirannalla.

Kolmikko opiskelee englantia Jeninin amerikkalaisessa yliopistossa, jossa langaton lähiverkko on toiminut muutaman vuoden. Ympärillä laahustaa opiskelijoita, jotka sormeilevat keskittyneesti älypuhelimiaan. Mohammed nyökkää heihin päin ja huomauttaa, että ehkä on hyvä, ettei internetyhteyttä ole jatkuvasti.

”Palestiinalaiset nuoret roikkuvat koko ajan puhelimissaan”, Abu Alrub toteaa.

”Viime lukuvuonna yliopisto esti pääsyn Facebookiin ja YouTubeen, jotta opiskelijat eivät käyttäisi niitä oppitunneilla”, Zain Aldeen kertoo.

Mohammed esittelee puhelimiaan ja kertoo, että jotkut palestiinalaiset ovat hankkineet kaksi liittymää. Palestiinalaisella liittymällä voi pitää yhteyttä perheeseen ja ystäviin, israelilaisella taas pääsee nopeampan 3G-verkkoon.

PUHELINKAUPPAA NABLUSISSA

Länsirannalla toimii myös israelilaisia teleyhtiöitä. Ne tarjoavat 3G:llä varustettuja liittymiä, joita käyttävät pääasiassa israelilaiset. He asuvat siirtokunnissa, joita

Sarah Aydi (vas.) ja Aseel Abu Kamel opiskelevat viestintää Birzeitin yliopistossa. He ottavat päivittäin useita selfieitä ja viestittelevät Snapchat-sovelluksella.

Israel on rakentanut kansainvälisen lain vastaisesti ympäri Länsirantaa.

”En tunne oloani tasa-arvoiseksi, koska laittomasti asuvat israelilaiset siirtokuntalaiset pääsevät internetiin nopeasti koko ajan”, Issa Amro sanoo.

Länsirannan palestiinalaiset voivat periaatteessa hankkia israelilaisen liittymän, joka maksaa vähemmän kuin palestiinalainen liittymä. Useimmat palestiinalaiset eivät kuitenkaan halua tukea israelilaisia yrityksiä poliittisista ja taloudellisista syistä.

Kun Yhdysvaltojen presidentti Barack Obama saapui vierailulle Länsirannalle vuonna 2013, palestiinalaiset olivat pystyttäneet häntä varten suuret mainostaulut: ”Presidentti Obama, älä tuo älypuhelimiasi Ramallahiin. Sinulla ei ole pääsyä internetiin: Palestiinassa ei ole 3G:tä.”

Israelissa on käytössä 4G- ja paikoin 5G-verkko. Esimerkiksi Tel Avivissa, vain 25 kilometrin päässä Länsirannan rajasta, toimii kaikille avoin internet.

Israel on vastuussa tietoverkoista ja taajuuksien myöntämisestä palestiinalaisalueilla. Näin on määriteltä Oslon sopimuksessa, jonka israelilaiset ja palestiinalaiset johtajat allekirjoittivat 1990-luvun puolivälissä. Sopimus määrittelee yhä Israelin ja palestiinalaishallinnon suhteita.

PORTTI MAAILMAAN

Marraskuussa 2015 Israel vihdoin myöntyi siihen, että palestiinalaiset teleyhtiöt saavat ottaa käyttöön 3G-mobiiliverkon. Käytännössä se toteutuu ehkä kesällä 2017, toteaa Khalid Rabayeh, Jeninin amerikkalaisen yliopiston informaatioteknologian laitoksen johtaja.

It-ammattilaiset odottavat 3G:tä innokkaasti.

”Voisimme vihdoin käyttää älypuhelimien sovelluksia”, Issa Amro sanoo.

Palestiinalaiset it-yritykset toivovat, että 3G lisää mahdollisuuksia pärjätä kansainvälisessä kilpailussa. Ne ovat pelänneet jäävänsä sivuun teknologian kehityksestä, sillä suuri osa maailmalla kehitettävistä sovelluksista vaatii jatkuvaa pääsyä internetiin.

”Moni teknologiayritys ei voi myydä omia palvelujaan Länsirannalla”, Amro huomauttaa.

Hän lisää, että nopea 3G-verkko mahdollistaa myös jouhevamman yhteydenpidon sukulaisiin ja ystäviin, jotka asuvat ulkomaille. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja. Hän työskentelee hanketyöntekijänä Kansanvalitusseuran mediakoulutusprojektissa, joka tekee yhteistyötä Länsirannan yliopistojen kanssa.

LÄÄKKEITÄ TAIVAALTA

Tuoreet startup-yrittäjät Aasiasta, Afrikasta ja Latinalaisesta Amerikasta etsivät Slushista kasvua yrityksilleen.

TEKSTI MINTTU-MAARIA PARTANEN KUVA RAHIM HUSSEIN MNGWAYA

Lapsena tansanialainen Rahim Hussein Mngwaya katseli kotikylässään, kuinka nainen kuoli synnytykseen. Nainen ei saanut ajoissa apua. Viisitoista vuotta myöhemmin tilanne kotikylässä on edelleen sama.

”Kyläämme on erittäin vaikea kuljettaa rokotteita ja lääkkeitä, koska tiet ovat huonokuntoisia eikä terveyspalveluja ole lähellä”, Mngwaya sanoo.

Alakoulussa Mngwaya pääsi ensi kertaa käsiksi pienoiskoptereihin. Hän ihas-tui laitteisiin ja ryhtyi rakentamaan niitä itse.

”Tajusin, että voin auttaa niillä kylääni.”

Viime vuonna Mngwaya perusti startup-yritys Coliflyn, jonka idea on jakaa lääkkeitä ja muita lääketarvikkeita pienoiskoptereilla syrjäisiin tansanialaiskyläin.

Colify oli yksi 41 startup-yrityksestä, jotka valittiin kansallisten kilpailujen kautta Slushiin Aasiasta, Afrikasta ja Latinalaisesta Amerikasta. Vuosittain Helsingissä järjestettävä Slush on Euroopan suurimpia startup-tapahtumia.

Kehittyvien maiden yrityksiä on tuotu Slushiin ulkoministeriön kehitysyhteistyövaroilla vuodesta 2013 lähtien. Tänä vuonna niitä oli mukana enemmän kuin koskaan.

VIIKON TYÖPAJA

Ennen Slushia kehittyvien maiden yritykset osallistuivat Global Impact

"AFRIKASTA TULEE KIINNOSTAVIA YRITTÄJIÄ."

Accelerator -ohjelmaan, jonka järjesti suomalainen kasvuyrityskiihdyttämö Startup Sauna.

”Yrittäjät saivat neuvoja, kuinka yritysesittelyt kannattaa hoitaa, kuinka markkinoida tuotteita ja miten kansainvälisten kasvuyritysten kenttä toimii”, sanoo neuvonantaja Mika Vehnämäki ulkoministeriöstä.

”On ilahduttavaa huomata, että esimerkiksi Afrikan kasvuyrityksmaailma on kehittynyt nopeasti. Afrikasta tulee kiinnostavia yrittäjiä.”

Viime vuonna yhdeksän kymmenestä ulkoministeriön tuella osallistuneesta yrittäjästä arvioi, että viikon koulutuksesta oli hyötyä heidän yritykselleen. Yrittäjät löysivät ohjelman tapahtumista keskimäärin viisi hyödyllistä kontaktia liiketoiminnalleen.

”Pitkän aikavälin tavoite on luoda uusia työpaikkoja ja yrityskulttuuria maihin sekä saada yksityistä rahoitusta kasvuyrityksille”, Vehnämäki sanoo.

Rahim Hussein Mngwaya kertoo, että Tansanian viranomaiset eivät ole vielä ottaneet kantaa koptereilla lentämiseen kaupallisessa tarkoituksessa. Hän työskentelee tiiviissä yhteistyössä lääkeviranomaisten kanssa, jotta lennot tulevaisuudessa sallitaan.

Colify-yrityksen idea on jakaa pienoiskoptereilla lääkkeitä Tansanian vaikeakulkuiselle maaseudulle.

”Viranomaiset ovat suhtautuneet yritykseeni myönteisesti ja halunneet varata laitteet käyttöönsä heti, kun saamme kopterijärjestelmän toimimaan kaupallisesti.”

Slushin suurin hyöty Coliflylle oli yrityksen kehittäminen kansainvälisten asiantuntijoiden kanssa. Yrityksen ongelmat ovat tyypillisiä kaikille kasvuyrityksille ympäri maailmaa.

”Tarvitsen kansainvälisiä kumppaneita kopteriteknologian kehittämiseen. Lisäksi tarvitsen sijoittajia ja pääomaa yrityksen kasvattamiseen.” •

GLOBAL IMPACT ACCELERATOR -OHJELMA

- Startup Saunan toteuttama viikon koulutusohjelma startup-yrityksille vuonna 2016. Ulkoministeriö tuki ohjelmaa 150 000 eurolla.
- Slushiin valittiin 41 yritystä 21 maasta kansallisilla kilpailuilla.
- Afrikan, Aasian ja Latinalaisen Amerikan startup-yrittäjät kehittivät asiantuntijoiden kanssa yritystensä markkinointia ja taloutta sekä saivat neuvoja kumppaneiden löytämiseen.
- Tavoite on luoda kasvuyrityksiä ja työpaikkoja kehitysmaihiin.

Riippumatonta tietoa

TUKI: 200 000 EUROA.

YK:n kasvat-, tiede- ja kulttuuri-järjestön Unescon viestintä- ja informaatio-ohjelma edistää sanan- ja lehdistönvapautta, tiedonvälitystä ja kansalaisten pääsyä tietoon. Ohjelma on suunnattu etenkin nuorille, ja se painottaa sukupuolten tasa-arvoa. Erityisiä kohdealueita ovat Afrikka, vähiten kehittyneet maat ja pienet saarivaltiot.

Suomen rahoitus kanavoidaan

Unescon alaisen kansainvälisen viestinnän kehittämisohjelman (IPDC) kautta. Ohjelmalla tuetaan riippumatonta tiedonvälitystä. Toimittajien koulutuksessa kiinnitetään huomiota myös turvallisuuden lisäämiseen.

Suomen tuki Unescolle on kaikkiaan 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2016.

Lisätietoja: anna.vitie@formin.fi

YK:n metsäfoorumia

TUKI: 100 000 EUROA.

Metsien merkitys korostuu kestävän kehityksen toimintaohjelmassa Agenda 2030:ssa sekä ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa.

Tuen avulla kehitysmaiden asiantuntijat voivat osallistua YK:n metsäfoorumin työhön.

Kehitysmaiden asiantuntijat tuovat esiin kotimaidensa näkemyksiä ja tarpeita, mikä on tärkeää kansainvälisen metsäpolitiikan suunnittelussa. Päätökset on tehtävä yksimielisesti, jotta kaikki maat sitoutuivat yhteisiin tavoitteisiin ja niiden toteuttamiseen.

Tavoite on sitouttaa kehitysmaat nykyistä tiukemmin metsien kestävään käyttöön, hoitoon ja suojeluun.

Lisätietoja: suvikki.silventoinen@formin.fi

Sääpalvelua Tadžikistanissa

LISÄTUKI: 52 200 EUROA VUONNA 2017.

Tadžikistan Keski-Aasiassa on altis luonnonkatastrofeille, kuten tulville, kuivuudelle, jäätiköiden vetäytymiselle ja mutavyöryille. Niistä selviytymiseen kuluu myös paljon valtion rahaa.

Ilmatieteen laitos toteuttaa meteorologian hanketta Tadžikistanin kansallisen ilmatieteen laitoksen kanssa vuosina 2014–2016. Tavoitteena on kehittää Tadžikistanin laitoksen toimintaa, kuten kouluttaa henkilöstöä. Ensi vuoden lisätuki käytetään koulutukseen.

Toimiva sääpalvelu auttaa ennakoimaan luonnonkatastrofeja ja tuottaa täsmällistä tietoa säästä, ilmastosta ja ympäristökysymyksistä. Hankkeella pyritään edistämään myös sopeutumista ilmastonmuutokseen.

Lisätietoja: hilkka.lampen@formin.fi

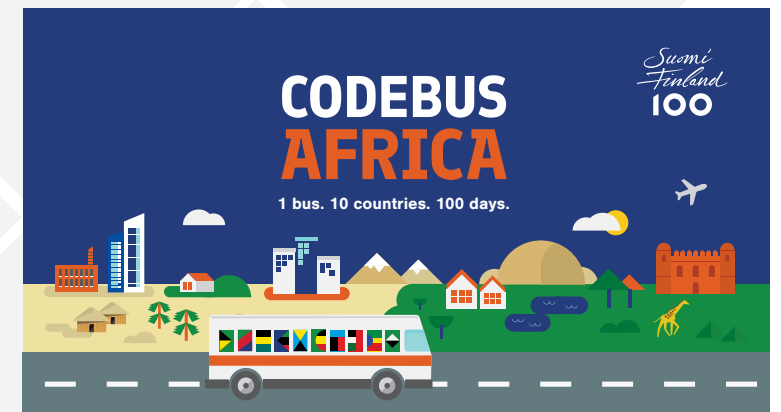
Kehitysmaiden digikehitystä

TUKI: MILJOONA EUROA VUONNA 2016.

Maailemanpankin digitaalisen kehityksen kumppanuusrahasto (DDP) tukee kehitysmaiden digitalisoitumista, kuten internetyhteyttä kaikille kansalaisille. Rahasto on perustettu tänä vuonna, ja sen tukijoiksi etsitään valtioita ja yrityksiä.

Kumppanuusrahasto on samoilla linjoilla kuin Suomi, joka pyrkii hyödyntämään entistä paremmin teknologiaa ja innovaatioita kehitysmaissa. Suomi tekee kehitysyhteistyötä tietoteknologian ja innovaatioiden parissa erityisesti itäisessä ja eteläisessä Afrikassa.

Lisätietoja: matti.kiisseli@formin.fi

Koodibussia Afrikkaan

Koodibussi on ensi vuoden jännittävän tutkimusmatka teknologian maailmaan. Bussi kiertää sata päivää kymmenessä Afrikan maassa, joissa järjestetään koodaustyöpajoja 13–20-vuotiaille.

Koodibussilla tuetaan afrikkalaisten tyttöjen ja poikien tasa-arvoisia mahdollisuuksia ohjelmoinnin oppimiseen. Etenkin tyttöjä innostetaan teknologian pariin. Bussissa kiteytyvät Suomen suurimmat ylpeydenaiheet: tasa-arvo, koulutus, luovuus ja teknologia.

Koodaus valloittaa myös suomalaiset peruskoulut vuonna 2017.

Koodibussin toteuttavat Suomen

suurlähetystöt Afrikassa ja Aalto Global Impact, jotka tekevät yhteistyötä afrikkalaisten innovaatiohautomoiden, oppilaitosten, järjestöjen ja yritysten kanssa. Suomi on tukenut tietoteknologian kehittämistä muun muassa Tansaniassa.

Koodibussi on juhluvuoden 2017 tärkein hanke Afrikassa ja osa ulkomailla järjestettävää Suomi 100 -ohjelmaa. Hanketta tuetaan 30 000 eurolla kansainvälisen Suomi 100 -ohjelman määrärahoista. Lisäksi toteutukseen etsitään yksityistä rahoitusta.

Lisätietoja: Hankkeen projektikoordinaattori Irena Bakic, Aalto-yliopisto, irena.bakic@aalto.fi
Hanketta voi seurata osoitteessa finland100africa.fi, Instagram: @codebusafrica

”Kentällä saan käyttää *kaikkia taitojani* ja lahjojani.”

Heidi Isohanni on oppinut, ettei avustustyössä saa vaatia itseltään liikaa.

TEKSTI PÄIVI ÄNGESLEVÄ KUVA SAMULI SIIRALA

HEIDI ISOHANNI

IKÄ: 41

KOULUTUS:

Kansanterveystieteen maisteri London School of Hygiene and Tropical Medicine -yliopistosta vuonna 2011

TYÖSKENTELI:

Punaisen Ristin terveydenhuollon asiantuntijana Liberiassa, Tansaniassa ja Malawissa vuosina 2014–2016

JATKAA TYÖHÖN:

Isänsä omaishoitaja ja valmiina uusiin komennuksiin.

”Urani alussa sain neuvon humanitaarisen avustustyön konkarilta: ’Suunnittele, että teet kaksi asiaa päivässä. Jos saat yhden tehtyä, ole tyytyväinen.’ Ensimmäinen Punaisen Ristin komennukseni oli Liberiaan kesäkuussa 2014. Minut lähetettiin ebola-verenvuotokuumeen vuoksi, ja olin Ristin ainoa kansainvälinen asiantuntija. Istuin kokouksissa. Ohjasin Liberian Punaista Ristiä, jolla oli tuhat vapaaehtoista työntekijää. He kiersivät kertomassa, että ebola tarttuu ihmisen eritteistä, ja selvittivät sairastuneiden kyläläisten määrää. Minäkin kävin kylissä. En koskenut ihmisiin. Pesin kädet, desinfioin kengänpohjat.

Tiet olivat kuoppaisia, matkanteko hidasta.

Internetyhteys tökki, matkapuhelin ei toiminut. Kävelin kukkulan päälle ja moskeijan terassin tiettyyn kulmaukseen vain siksi, että siellä puhelin ehkä toimisi. Tietoa kylistä ei usein saanut. Se oli pakko hyväksyä, vaikka Punaisen Ristin päämajasta Genevestä kuinka soiteltiin.

Kun syyskuussa palasin Suomeen, olin täysin lopussa. Silti palasin vielä kuukaudeksi.

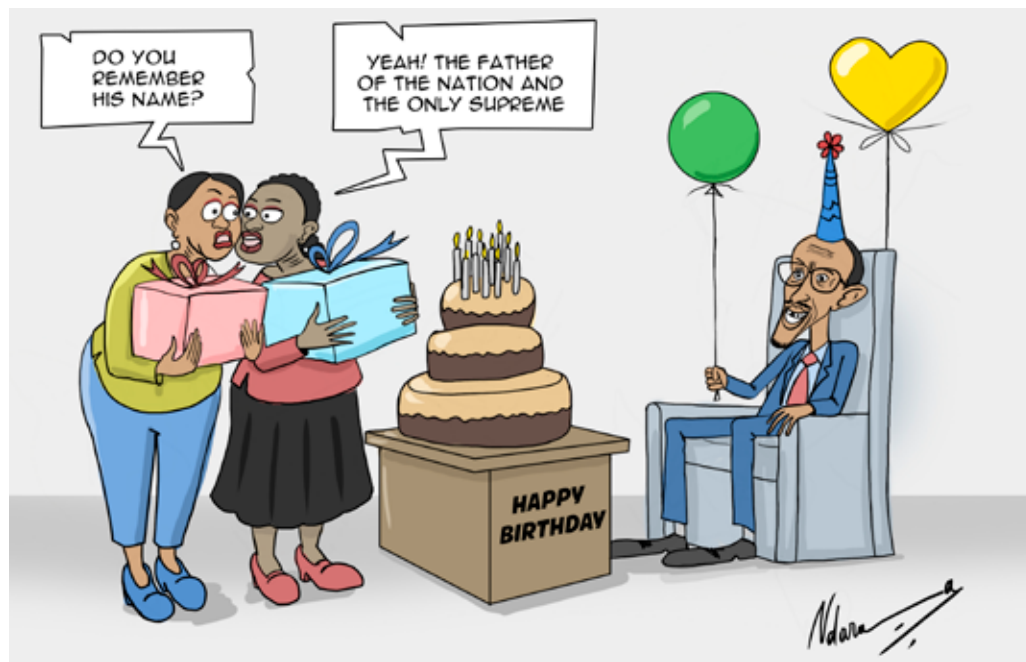
Seuraavana vuonna työskentelin Tansaniassa. Naapurimaassa Burundissa oli poliittisia levottomuuksia, ja pakolaisia vyöryi rajan yli. Yritimme avata uutta pakolaisleiriä, mutta vettä ei tullut, sillä vesikaivot olivat romahtaneet. Työni jäi pitkälti teoreettiselle tasolle.

Kenttätöydessä turhautuu aina. Pitää joustaa ja tyytyä siihen, mitä saa aikaiseksi.

Kentällä saan käyttää kaikkia taitojani ja lahjojani, ja niiden päälle luovaa mielikuvitusta. Kärsivällisyyteni on kasvanut, ja siedän stressiä yhä paremmin. Jälkikäteen olen tyytyväinen. On hienoa olla osa jotain suurempaa ja merkityksellistä, tuoda parannusta kärsivien ihmisten elämään. Olen kutsumustyössäni ja kohta jälleen valmis uusiin komennuksiin.” •

Hyvää syntymäpäivää, HERRA PRESIDENTTI!

RUANDAN PRESIDENTTI Paul Kagame

täytti lokakuussa 59 vuotta. Hän on hallinnut itäafrikkalaista pikkuvaltiota yli kolmasosan elämästään, ensin sotilasjohtajana ja vuodesta 2000 kansan valitsemana presidenttinä. Vuoden 2010 presidentinvaaleissa Kagame sai 93,08 prosenttia äänistä.

Kagame jatkaa presidenttinä vielä pitkään. Ruandalaisen äänestäjien ehdoton enemmistö päätti viime vuonna, että Kagamen ei tarvitse tyytyä kahteen presidenttikautteen vaan hän voi asettua ehdolle myös vuoden 2017 vaaleissa. Näin hän on luvannut myös tehdä.

Ruandalainen pilapiirtäjä **Ndarama Assoumani** kuvaa osuvasti ruandalaisen suhdetta presidenttiinsä. Piirroksessa nainen kysyy toiselta, muistaako tämä

päivänsankarin nimen.

”Toki”, nainen vastaa.

”Kansakunnan isä ja Mies ylitse muiden.”

Harva kiistää Kagamen ansiot ruandalaisen elinolojen parantajana. Assoumani kuitenkin muistuttaa *Cartoon Movement* -verkkosivuston haastattelussa, että henkilö nä Kagame on tabu. Assoumani kertoo, että lakiin kirjaamattoman käytännön mukaan presidentin kuvia ei saa julkaista ilman hänen kansliansa lupaa.

Assoumani on saanut nimettömiä puhelinsoittoja, joissa häntä on kehoitettu välttämään presidentin kuvaamista pilapiirroksissaan. Muita kartettavia aiheita ovat Ruandan hallitus ja turvallisuustilanne. •

TIINA KIRKAS

**kehitys
utveckling**

JULKAISIJA

Ulkoasiainministeriö
Viestintä- ja kulttuuriosasto
Kehitysviestintä
PL 481, 00023 Valtioneuvosto

**TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET**

Verkossa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Puhelimitse tiistaisin ja
torstaisin klo 9–11/Lönnberg
040 536 9001.

TOIMITUSNEUVOSTO

toimittaja Janne Hopsu
johtaja Gunvor Kronman
professori Liisa Laakso
toimittaja Katri Merikallio
asiamies Juha Rekola
toimittaja Jyrki Saarikoski
osastopäällikkö Pekka Puustinen
apulaisosastopäällikkö Kari Alanko
toimittaja Jukka Huusko
professori Jukka Pirttilä
toiminnanjohtaja Salla Nazarenko
osastopäällikkö Jouni Mölsä (pj.)

PÄÄTOIMITTAJA

Minttu-Maaria Partanen
0295 351 958
minttu-maaria.partanen@formin.fi

TOIMITUSSIHTEERI

Tiina Kirkas

TOIMITTAJA Päivi Ängeslevä

ULKOASU Sissu Muhujärvi

PAINATUS Lönnberg, Helsinki

ISSN 0787-0418

Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa.

Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys-Utveckling on tilaajille maksuton.

Kehitys-Utveckling 1.2017 ilmestyy maaliskuussa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

4041 0017
Painotuote

Maailma 2030 -sivusto

- esittelee 17 kestävän kehityksen tavoitetta
- kertoo Suomen kehitysyhteistyöstä
- tarjoaa opetuskäyttöön aineistoa ja tehtäviä

Joko tunnet
graafikko
Matti Pikkujämsän
suunnittelemat julisteet
kehitystavoitteista?

Tilaa julisteet maksutta
kouluun ja muihin julkisiin
tiloihin (fi, sv, en):
<http://julkaisut.um.fi>

Miten maailmaa parannetaan – Agenda 2030

YK:ssa sovittujen 17 kestävän kehityksen tavoitteen ja toimintaohjelman tarkoituksena on tehdä maailmasta kaikille parempi paikka. Vuoteen 2030 mennessä päämääränä on poistaa äärimmäinen köyhyys ja taata kestävä kehitys niin talouden, ihmisten hyvinvoinnin kuin ympäristön kannalta.

www.maailma2030.fi

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET